

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

Aika 03.12.2018, klo 18:00 - 19:36

Paikka Gustavelund, Kirkkotie 36

Käsitellyt asiat

- § 170 Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus**
- § 171 Kahden pöytäkirjan tarkastajan valitseminen**
- § 172 Tilintarkastuksen väliraportointi**
- § 173 Arviointikertomuksen 2017 vastineet**
- § 174 Muut asiat**

Lisäpykälät

- § 175 LISÄPYKÄLÄ: Pöytäkirjan tarkastus**

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

Saapuvilla olleet jäsenet

Eetu Niemelä, puheenjohtaja
Annina Nuutinen
Eija Brill
Hanna Catani
Jania Kleimola
Mirka Kovalainen, saapui 18:07
Timo Huhtaluoma, saapui 18:15
Tuija Riola
Ulla Montell
Veijo Viiru
Kyösti Lehtonen

Muut saapuvilla olleet

Janne Majoinen, tilintarkastaja, sihteeri

Poissa

Jere Pulska, 1. varapuheenjohtaja

Allekirjoitukset

Eetu Niemelä
Puheenjohtaja

Janne Majoinen
Sihteeri

Pöytäkirjan tarkastus

Pöytäkirja on tarkastettu ja hyväksytty

05.12.2018

05.12.2018

Kyösti Lehtonen

Veijo Viiru

Pöytäkirjan nähtävänäolo

Julkaistu yleisessä tietoverkossa 5.12.2018

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

§ 170

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Ehdotus

Kokous todetaan laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

§ 171

Kahden pöytäkirjan tarkastajan valitseminen

Ehdotus

Tarkastuslautakunta päättää

- valinta kaksi pöytäkirjan tarkastajaa.

Päätös

Pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin Kyösti Lehtonen ja Veijo Viiru.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

§ 172

Tilintarkastuksen väliraportointi

Kokoukseen on kutsuttu tilintarkastaja Helge Vuoti esittelemään Tuusulan kunnan tilintarkastuksen väliraporttia vuodelta 2018.

Ehdotus

Tarkastuslautakunta päättää

- merkitä väliraportti tiedoksi keskustelun jälkeen.

Päätös

Tarkastuslautakunta päätti

- merkitä tilintarkastuksen väliraportin tiedoksi keskustelun jälkeen.

Mirka Kovalainen ja Timo Huhtaluoma saapuivat kokouksen tämän asian käsittelyn aikana.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

Valtuusto, § 42,07.05.2018

Vesihuoltoliikelaitoksen johtokunta, § 16,16.05.2018

Keski-Uudenmaan ympäristölautakunta, § 67,12.06.2018

Sosiaali- ja terveyslautakunta, § 31,05.09.2018

Tekninen lautakunta, § 80,18.09.2018

Kuntakehityslautakunta, § 99,19.09.2018

Kunnanhallitus, § 306,24.09.2018

Kasvatus- ja sivistyslautakunta, § 84,25.09.2018

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, § 57,27.09.2018

Kunnanhallitus, § 325,01.10.2018

Valtuusto, § 104,08.10.2018

Tarkastuslautakunta, § 173, 03.12.2018

§ 173

Arviointikertomuksen 2017 vastineet

TUUDno-2018-641

Valtuusto, 07.05.2018, § 42

Tarkastuslautakunta 5.3.2018 § 83

Tarkastuslautakunta 13.3.2018 § 89

Tarkastuslautakunta 19.3.2018 § 93

Tarkastuslautakunta 26.3.2018 § 97

Tarkastuslautakunta 3.4.2018 § 102

Tarkastuslautakunta 16.4.2018 § 112

Tarkastuslautakunta 18.4.2018 § 116

Tarkastuslautakunta 20.4.2018 § 121

Tarkastuslautakunta 23.4.2018 § 125

Tarkastuslautakunta 5.3.2018 § 83

Kokouksessa käydään läpi ja työstetään alustavaa runkoa vuoden 2017 arviointikertomukseksi. Keskustellaan toimintakertomusteksteistä ja muista esille tulevista asioista liittyen arviointikertomuksen tekemiseksi.

Esitys pj:

Päätetään kuinka edetään arviointikertomuksen tekemisen kanssa.

Päätös:

Päätettiin että seuraavassa kokouksessa jatketaan tekstien käsittelyä. Pohjatekstit valmistuvat kasvatus- ja sivistystoimialalta ja keskushallinnosta.

Tarkastuslautakunta 13.3.2018 § 89

Kokouksessa käydään läpi ja työstetään alustavia tekstejä vuoden 2017 arviointikertomukseksi. Keskustellaan toimintakertomusteksteistä ja muista esille tulevista asioista liittyen arviointikertomuksen tekemiseksi.

Esitys pj:

Päätetään kuinka edetään arviointikertomuksen tekemisen kanssa.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

Päätös:

Päätettiin jatkaa arviointikertomuksen tekemistä seuraavassa kokouksessa.

Tarkastuslautakunta 19.3.2018 § 93

Kokouksessa käydään läpi ja työstetään alustavia tekstejä vuoden 2017 arviointikertomukseksi. Keskustellaan toimintakertomusteksteistä ja muista esille tulevista asioista liittyen arviointikertomuksen tekemiseksi.

Esitys pj:

Päätetään kuinka edetään arviointikertomuksen tekemisen kanssa.

Päätös:

Päätettiin jatkaa arviointikertomuksen tekemistä seuraavassa kokouksessa.

Tarkastuslautakunta 26.3.2018 § 97

Kokouksessa käydään läpi ja työstetään alustavaa runkoa vuoden 2017 arviointikertomukseksi. Keskustellaan toimintakertomusteksteistä ja muista esille tulevista asioista liittyen arviointikertomuksen tekemiseksi.

Esitys pj:

Päätetään kuinka edetään arviointikertomuksen tekemisen kanssa.

Päätös:

Päätettiin jatkaa arviointikertomuksen käsittelyä seuraavassa kokouksessa.

Tarkastuslautakunta 3.4.2018 § 102

Kokouksessa käydään läpi ja työstetään alustavaa runkoa vuoden 2017 arviointikertomukseksi. Keskustellaan toimintakertomusteksteistä ja muista esille tulevista asioista liittyen arviointikertomuksen tekemiseksi.

Esitys pj:

Päätetään kuinka edetään arviointikertomuksen tekemisen kanssa.

Päätös:

Päätettiin että jatketaan arviointikertomuksen tekemistä seuraavassa kokouksessa.

Tarkastuslautakunta 16.4.2018 § 112

Kokouksessa käydään läpi ja työstetään alustavaa runkoa vuoden 2017 arviointikertomukseksi. Keskustellaan teksteistä ja muista esille tulevista asioista liittyen arviointikertomuksen tekemiseksi.

Esitys pj:

Päätetään kuinka edetään arviointikertomuksen tekemisen kanssa.

Päätös:

Päätettiin jatkaa arviointikertomuksen tekemistä seuraavassa kokouksessa.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

Tarkastuslautakunta 18.4.2018 § 116

Kokouksessa käydään läpi ja työstetään alustavaa runkoa vuoden 2017 arviointikertomukseksi. Keskustellaan teksteistä ja muista esille tulevista asioista liittyen arviointikertomuksen tekemiseksi.

Esitys pj:

Päätetään kuinka edetään arviointikertomuksen tekemisen kanssa.

Päätös:

Päätettiin jatkaa arviointikertomuksen tekemistä seuraavassa kokouksessa.

Tarkastuslautakunta 20.4.2018 § 121

Kokouksessa käydään läpi ja työstetään alustavaa runkoa vuoden 2017 arviointikertomukseksi. Keskustellaan teksteistä ja muista esille tulevista asioista liittyen arviointikertomuksen tekemiseksi.

Esitys pj:

Päätetään kuinka edetään arviointikertomuksen tekemisen kanssa.

Päätös:

Päätettiin jatkaa arviointikertomuksen tekemistä seuraavassa kokouksessa 23.4. kello. 17:00

Tarkastuslautakunta 23.4.2018 § 125

Kokouksessa käydään läpi ja työstetään alustavaa runkoa vuoden 2017 arviointikertomukseksi. Keskustellaan teksteistä ja muista esille tulevista asioista liittyen arviointikertomuksen tekemiseksi.

Esitys pj:

Tehdään arviointikertomus valmiiksi ja allekirjoitetaan.

Päätös:

Saatiin arviointikertomus valmiiksi ja allekirjoitettiin.

Valtuusto 7.5.2018

Ehdotus

Valtuusto päättää

- merkitä arviointikertomuksen 2017 tiedoksi ja
- velvoittaa kunnanhallituksen ryhtymään toimiin arviointikertomuksessa esitettyjen huomioiden johdosta ja raportoimaan em. toimista valtuustolle viimeistään lokakuun 2018 aikana.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

Vesihuoltoliikelaitoksen johtokunta, 16.05.2018, § 16

Valmistelijat / lisätiedot:
Jukka Sahlakari
jukka.sahlakari@tuusula.fi
liikelaitoksen johtaja

Valtuusto on kokouksessaan 7.5.2018 § 42 käsitellyt tarkastuslautakunnan arviointikertomusta vuodelta 2017 ja velvoittanut kunnanhallitusta ryhtymään toimiin esitettyjen huomioiden johdosta ja raportoimaan niistä valtuustolle viimeistään lokakuun 2018 aikana.

Vesihuoltoliikelaitos johtokunta

Tarkastuslautakunta nosti esille raportissaan liikelaitoksen ylijäämän, ”vesilaitoksen taseeseen on kerätty jonkin verran ylimääräisiä investointivaroja”.

Tarkastuslautakunta suosittelee: ”jos investointeja ei tehdä tarpeeksi investointivarojen käyttämiseksi, on syytä alentaa käyttömaksuja”.

Vesilaitoksen investointeihin on menneinä vuosina varauduttu nostamalla taksoja. Investoinnit kuitenkin lykkäntyivät, joten taksojen noston johdosta vesilaitoksen taseeseen on kertynyt pääomaa oletettua enemmän. Tänä vuonna investoimme lähes liikevaihtomme verran ja 2019 – 2020 investointimäärärahat pysyvät korkealla.

Tarkistamme taksamme, kun saamme sovittua kunnan kanssa hulevesien hallinnan järjestelyiden periaatteet ja vastuujaot sekä laadittua investointiohjelman seuraaville lähivuosille. Tavoitteena on suorittaa taksan tarkastus vielä tämän vuoden aikana.

Lisätiedot: liikelaitoksen johtaja Jukka Sahlakari, p. 040 314 3563

Ehdotus

Esittelijä: Jukka Sahlakari, liikelaitoksen johtaja

Vesihuoltoliikelaitoksen johtokunta päättää

- antaa perustelutekstin mukaisen lausunnon tarkastuslautakunnan tekemistä huomioista.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Keski-Uudenmaan ympäristölautakunta, 12.06.2018, § 67

Valmistelijat / lisätiedot:
Risto Mansikkamäki

Tuusulan kunnanvaltuusto on 7.5.2018 § 42 käsitellyt tarkastuslautakunnan arviointikertomusta vuodelta 2017 ja velvoittanut kunnanhallitusta ryhtymään toimiin esitettyjen huomioiden johdosta ja raportoimaan niistä valtuustolle viimeistään lokakuun 2018 aikana.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

Tarkastuslautakunta on vuoden 2017 arviointikertomuksessa arvioinut ympäristökeskuksen vuoden 2017 toimintasuunnitelman tavoitteiden toteutumista. Laatomassaan arviointitaulukossa tarkastuslautakunta on arvioinut muiden tavoitteiden toteutuneeen kokonaan paitsi ratkaisukeskeisyyden ja yhteistyöhakuisuuden. Suosituksissaan tarkastuslautakunta toteaa, että toiminnallisten päämäärien ja palvelulupauksen sitoumuksien toteutumista on vaikea arvioida. Näihin kuuluvat tarkastuslautakunnan mukaan muun muassa palvelulupauksien oikea-aikaisuuden, oikeudenmukaisuuden ja tasapuolisuuden sekä ratkaisukeskeisyyden ja yhteistyöhakuisuuden toteutumisen arviointi.

Arviointikertomus on liitteenä.

Ehdotus

Esittelijä: Risto Mansikkamäki

Keski-Uudenmaan ympäristölautakunta antaa arviointikertomuksesta 2017 seuraavan lausunnon.

Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnan lausunto

Tarkastuslautakunta on Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen ja ympäristölautakunnan vuoden 2017 toimintaa arvioidessaan tarkastellut ympäristökeskuksen strategiassa 2015-2018 (ks. https://www.keskiuudenmaanymparistokeskus.fi/sivu.tmpl?sivu_id=5673) esitettyjä koko strategiakauden strategiaa tukevia palvelulupauksen sitoumuksia ja toiminnallisia päämääriä sekä toisaalta joitakin vuoden 2017 palvelusuunnitelmassa edellä mainittujen palvelusitoumusten ja toiminnallisten päämäärien saavuttamiseksi asetettuja vuositavoitteita. Ympäristökeskuksen strategiassa määriteltyjen palvelusitoumusten ja toiminnallisten päämäärien toteutumisen arviointi yksittäisen vuoden toimintakertomustietojen perusteella onkin vaikeata, kuten tarkastuslautakunta arviointikertomuksessaan esittää. Laajennettaessa arviointia vuositavoitteiden ulkopuolelle kattamaan ympäristökeskuksen koko strategia tulisi arvioida, miten hyvin strategiakauden eri vuosien vuositavoitteet ja niiden toteutumisen todentamiseksi asetetut mittarit kohdistuvat palvelusitoumuksiin ja toiminnallisiin päämääriin. Tämän lisäksi tulisi ottaa huomioon ympäristökeskuksen strategiassa vuosille 2015-2018 asetetut toiminnan painopistealueet, joita ovat:

- ympäristökeskuksen palveluiden saatavuus ja taloudellisuus
- yhteistyö sopijakuntien kanssa
- kuntien palvelukiinteistöjen terveellisyys
- vesihuolto, vesistöt ja pohjavesi
- luonnon monimuotoisuus ja arvokkaat luontokohteet
- ilmastomuutos ja energiatehokkuus
- meluntorjunta
- ympäristökasvatus ja -valistus, viestintä
- asiakaslähtöiset palvelut
- ilmansuojelu
- osaamisen kehittäminen.

Ympäristökeskus ja ympäristölautakunta ottavat tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessaan esittämät suositukset huomioon vuoden 2018

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

toimintakertomuksessa esittämällä vuositavoitteiden seurannan lisäksi koosteen koko strategiakaudelta 2015-2018.

Ympäristökeskus ja ympäristölautakunta eivät ole sote- ja maakuntauudistukseen liittyvän epävarmuuden vuoksi aloittaneet vielä ympäristökeskuksen strategian päivittämistä, minkä vuoksi vuoden 2019 palvelusuunnitelmassa joudutaan tukeutumaan voimassa olevaan strategiaan. Ympäristökeskus ja ympäristölautakunta ottavat myös vuoden 2019 palvelusuunnitelmassa huomioon tarkastuslautakunnan suositukset niin, että vuositavoitteiden toteutuminen olisi helpommin arvioitavissa.

Keski-Uudenmaan ympäristölautakunta toimittaa lausuntonsa ohessa ympäristökeskuksen sopijakunnille ja tarkastuslautakunnalle tiedoksi ympäristökeskuksen vuoden 2017 vuosiraportin, jossa on toimintakertomusta laajemmin käsitelty ympäristökeskuksen vuoden 2017 toimintaa.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Sosiaali- ja terveyslautakunta, 05.09.2018, § 31

Valmistelijat / lisätiedot:

Marja-Liisa Palosaari, Susanna Pitkänen
sosiaalipalvelujen päällikkö, johtajaylilääkäri

Arviointikertomus vuodelta 2017

Tarkastuslautakunta toteaa vuoden 2017 arviointikertomuksessaan seuraavat suositukset.

Sosiaalipalvelut

Tarkastuslautakunta suosittaa panostamaan tukiperheiden ja tukihenkilöiden saamiseen sosiaalihuollon asiakkuudessa oleville lapsille.

Kunnan Laura-rekrytointijärjestelmässä on jatkuva hakuilmoitus tukihenkilöistä sekä ennaltaehkäisevään työhön että lastensuojeluun. Tukiperheiden rekrytoinnista ja välityksestä vastaa Perhehoitoyksikkö Pihlaja. Talousarviossa 2018 sosiaalipalveluihin saatiin ammatillinen tukihenkilö ja resurssi kohdennetaan erityistä tukea tarvitseville lapsille ja nuorille. Perheille on tarjolla myös kevyempää tukea, kun Mannerheimin Lastensuojeluliiton (MLL) perhekummitoiminta käynnistyi Tuusulassa keväällä kummien koulutuksella. Tätä matalan kynnyksen tukea saa ilman sosiaalihuollon asiakkuutta.

Tarkastuslautakunta pitää positiivisena asiana sitä, että Tuusulassa on rohkeasti valtuustokauden aikana jatkettu ennaltaehkäiseviin palveluihin panostamista lastensuojelussa jalkautuvalla ja ennaltaehkäisevällä työotteella. Lapsiperheille kohdennettua kotiapua on syytä jatkaa matalan kynnyksen periaatteella jatkossakin.

Lapsiperheiden kotipalveluun on panostettu viime vuosina. Vuosina 2017 ja 2018 perustettiin lapsiperheiden kotipalveluun perhetyöntekijän vakanssi. Lapsiperheiden

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

kotipalvelua voi saada ostopalvelun lisäksi kunnan omana toimintana sekä palvelusetelillä. Kotipalvelu tulee olemaan yksi tulevan perhekeskustoimintamallin matalan kynnyksen palveluista.

Tarkastuslautakunta pyytää kiinnittämään huomiota lapsiperheiden näkyvämpään tiedottamiseen matalan kynnyksen avun tarpeesta ja sen saavutettavuudesta.

Lapsiperheiden matalan kynnyksen palveluista tiedotetaan kunnan www-sivuilla ja kaikissa lapsiperheiden palvelupisteissä esimerkiksi neuvolat, varhaiskasvatus, koulu. Keski-Uudenmaan sotessa panostetaan yhteiseen kattavaan tiedottamiseen, kun palveluja yhdenmukaistetaan.

Ennaltaehkäisevää työskentelyä on syytä jatkaa yli toimialarajojen.

Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen jää kuntien tehtäväksi sote-uudistuksessa ja toimintojen rakentaminen yhteistyössä eri toimialojen kanssa varmistaa parhaan lopputuloksen. Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän valmisteluissa kiinnitetään huomioita kuntiin jäävien palvelujen ja kuntayhtymän tuottamien sote-palvelujen yhteensovittamiseen.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että lastensuojelussa tilastoidaan, kuinka moni lastensuojeluilmoitus on johtanut toimenpiteisiin ja/tai lastensuojelun asiakkuuteen.

Sosiaalipalveluissa tilastoidaan uudet alkavat lastensuojeluasiakkuudet. Nykyisestä asiakastietojärjestelmästä ei saada erikseen tilastotietoa, kuinka moni lastensuojeluilmoitus johti lastensuojeluasiakkuuden alkamiseen. Tämä edellyttää jokaisen yksittäisen ilmoituksen läpikäymistä ja vertailua asiakkuudessa oleviin. Kunnat raportoivat Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle (THL) lastensuojelun valtakunnallisia vertailulukuja, jonka pohjalta asiakastietojärjestelmien tilastointia kehitetään.

Kaikkien osapuolten tietoutta lastensuojeluprosessista tulee pyrkiä aktiivisesti lisäämään, jotta suurin osa yhteydenotoista ei enää ilmene lastensuojeluilmoituksen muodossa.

Lasten ja perheiden kanssa työskenteleville järjestetään tarpeen mukaan koulutusta sosiaalihuoltolaista ja lastensuojelulaista. Sosiaalihuoltolaki antaa mahdollisuuden tehdä yhteydenoton sosiaalihuoltoon. Selvityksen yhteydessä voidaan selvittää lastensuojelun tarvetta, mikäli se nähdään tarpeelliseksi. Viranomaiskonsultaatiot ovat arkipäivää ja hyvin tiedossa lapsiperheiden palvelujen työntekijöillä. Tietoisuus velvollisuudesta ottaa yhteyttä sosiaalihuollon tai lastensuojelun työntekijöihin, kun huolta ilmenee, on selvästi viime vuosina lisääntynyt. Näin voidaan päästä työskentelemään perheen kanssa varhaisemmassa vaiheessa ja tarjota tukea ajoissa.

Kelan tiukentuneet perustoimeentulotuen myöntämisen kriteerit ja käsittelyn ruuhkautuminen alkuvuonna lisäsivät akuutin sosiaalityön sekä harkinnanvaraisen toimeentulotuen myöntämisen tarvetta. Harkinnanvaraista toimeentulotukea haettiin erityisesti vuokratästeihin. Kunta on joutunut reagoimaan kiireellisesti, jotta ihmisten ja erityisesti perheiden viimesijainen

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

turva toteutuu. Tarkastuslautakunta suosittaa, että muutos tapahtumaympäristössä sekä asiakasmäärien kasvu huomioidaan akuutin sosiaalityön resursoinnissa sekä henkilökuntamitoituksissa.

Aikuissosiaalityössä painopiste on palvelutarpeen arviointien tehokkaassa toteutuksessa sekä palvelusuunnitelmissa. Toimeentulotukityö on vähentynyt perustoimeentulotuen siirryttyä Kelalle 1.1.2017. Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä vastaa 1.1.2019 alkaen henkilöstöresursseista ja arvioi niiden riittävyttä ja kohdentamista.

Tarkastuslautakunta näkee tulevaisuuden kehittämiskohteena sen, että kuntayhteistyönä (KU-Sote) siirrytään ns. walk-in tyyppiseen toimintaan johon asiakas voi ongelma-päihdeidenkäyttö tilanteessa hakeutua vuoronumerolla päivystyksellisesti päihdehoitajan arvioon.

Matala- toimintamallin käyttöönottoa valmistellaan Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymässä. Mallissa osa palveluajasta varataan walk-in tyyppiseen toimintaan. Palvelua voi tulevaisuudessa saada koko kuntayhtymän alueelta. Laajempi palvelujen saatavuus voidaan toteuttaa toimipisteiden erilaisilla aukioloajoilla.

Suosittelavaa olisi myös, että joinakin päivinä viikossa vastaanotolle voisi jalkautua aikuissosiaalityön sosiaalityöntekijä.

Matala- mallissa asiakkaalla on mahdollisuus saada samalla käynnillä sekä päihde- ja mielenterveyspalvelua että tarpeen mukaan aikuissosiaalityön palvelua. Tuusulassa käytännössä tätä toteutetaan sovituilla puhelinkonsultaatioilla terveys- ja sosiaalipalvelujen kesken.

Tarkastuslautakunta pitää ensiarvoisen tärkeänä luoda selkeä toimintamalli, jolloin asiakkaan ei tarvitse itse selvittää mihin hänen tulee hakeutua ja tieto olisi selkeästi saatavilla mm. kunnan internet sivustolla.

Matala -toimintamallin lähtökohtana on, että asiakas tulee aina oikeaan paikkaan ja oikean palvelun piiriin. Työntekijän tehtävänä on konsultoida tai kutsua paikalle muut tarvittavat asiantuntijat. Asiakkaan "lähettämisestä" toiseen palveluun luovutaan.

Laitospaikkojen väheneminen mielenterveystyössä on yhteiskunnassamme nouseva trendi. Tarkastuslautakunta kehottaa jatkamaan tiivistä yhteistyötä erikoissairaanhoidon kanssa myös ennakoivasti. Myös koulutus- ja konsultaatiopalveluita psykiatrian suuntaan (mm. puhelin- ja paperikonsultaatiot) kannattaa käyttää tehostetusti jolloin esiintyviin ongelmiin voidaan puuttua nopeasti.

Laitoshoidon vähentämiseksi palvelujen painopistettä siirretään suunnitelmallisesti avopalveluihin ja kotona asumisen tukemiseen. Talousarviossa 2018 sosiaalipalveluihin saatiin yhden lähihoitajan lisäresurssi kotikuntoutukseen. Erikoissairaanhoidon on tiiviisti mukana Keski-Uudenmaan kuntien kanssa päihde-mielenterveyspalvelujen palvelupolkujen kehittämisessä. Pääallekkäiset palvelut puretaan ja näin vapautuvilla resursseilla saadaan laajempi palvelujen kattavuus. Työparityöskentelyä peruspalvelujen ja erikoissairaanhoidon kesken lisätään, myös konsultaatiot ovat käytössä.

Kunnan toimialojen yhteiset toimenpiteet pitkäaikaistyöttömien aktiivisuudessa yhdessä parantuneen työllisyyskehityksen kanssa heijastuivat positiivisena loppuvuodesta myös kunnan työmarkkinatukikustannuksiin.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että kunta tukee työttömien työllistymistä mahdollisimman tehokkaasti.

Työllisyyden edistämiseksi, yhteistyötä jatketaan kunnan Elinkeinopalvelujen kanssa. Sosiaalipalvelujen vastuulla olevaa Kuntouttavaa työtoimintaa järjestetään työtoimintakeskuksella, ostopalveluna sekä yhteistyössä kunnan eri toimialojen työyksiköissä, esimerkiksi päiväkodit, koulut, tilakeskus.

Pakolaisilla voi olla erilaisia terveyteen tai mielenterveyteen liittyviä tai sosiaalisia tarpeita, joihin tulisi varautua myös budjeteissa sekä palvelurakenteessa.

Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä linjaa jatkossa pakolaisten kotouttamiseen liittyvien erityisen tuen palvelujen järjestämisen. Pakolaisten vastaanotosta (määristä ja aikatauluista) päättää edelleen kunta, mutta kotouttamiseen liittyvät sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut ovat kuntayhtymän palveluja. Näiden palvelujen keskittäminen kuntayhtymässä vahvistaa osaamista ja lisää palvelujen saatavuutta. Erityisen suurista sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksista kunta voi saada hakemuksesta korvauksen valtiolta, mikä mahdollistaa lisäresurssien hankkimisen esimerkiksi ostopalvelujen käytön erityisosaamista vaativissa palveluissa.

Nuorisoaseman asiakasmäärää tulee jatkossakin seurata tiiviisti. Kasvavan tarpeen vuoksi asemalle on saatu täyttölupa määräaikaiselle sairaanhoitajalle. Tarkastuslautakunta pitää myönteisenä sitä, että suunnitelmissa on selkeyttää työntekijöiden toimenkuvia ja että aseman käytössä on yhtenä päivänä viikossa päihdepsykiatri.

Nuorisoaseman rooli keskeisenä nuorten matalan kynnyksen päihde- mielenterveyspalvelujen tarjoajana on tiedostettu myös Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymässä. Asiakasmääriä ja palvelutarvetta seurataan jatkuvasti.

Nuorisopsykiatrian alueellisten siirtojen seurannaisvaikutuksien hallinnan mahdollisuudet yhden kunnan näkökulmasta ovat rajalliset, siksi asiaan on paneuduttava yhteistyössä lähikuntien kanssa. Tarkastuslautakunta suosittaa kuntien välisen yhteistyön käynnistämistä ja lisäämistä nuorisopsykiatrian muutoksessa.

Tilanne on tiedostettu Keski-Uudenmaan kunnissa. Keväällä 2018 järjestettiin HYKS nuorisopsykiatrian kutsumana tapaaminen matalan kynnyksen nuorisopsykiatrian hoidosta vastaavien esimiesten kanssa. Yhteistä neuvottelua jatketaan syksyllä.

Kalliomaan sairaalakoulun osalta tarkastuslautakunta näkee toivottavana sairaalakoulun toiminnan säilymisen lasten mielenterveyspalveluiden turvaamiseksi. Tuusulassa on asiaan hyvät mahdollisuudet vaikuttaa sillä Tuusulan kasvatus- ja sivistystoimi johtaa valmistelua.

Tuusulan kasvatus- ja sivistystoimen johdolla valmistellaan erityisopetuksen ja erityistason oppilashuollon palvelujen rakenteita Keski-Uudenmaan soten alueella.

Vanhus- ja vammaispalvelut

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä sen lisäksi että nykyisten omaishoitajien tukemisesta ja jaksamisesta pidetään huolta ja myös vailla virallista

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

omaishoitajan "statusta" olevia ohjataan entistä tiiviimmin avun ja ohjauksen piiriin. Useat omaishoitajat ja -hoidettavat ovat tässä palvelussa jo niin huonokuntoisia, että hakeutumista seuraavaan palvelumuotoon, ympärivuorokautiseen palveluasumiseen, tapahtuu. Vuonna 2017 palvelusta poistui enemmän asiakkaita kuin uusia tuli.

Yhteistyössä järjestöjen kanssa järjestetään omaishoitajille virkistystilaisuuksia, tietoa ja ohjausta sekä mahdollisuuksia vertaistukeen. Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän kanssa on aloitettu yhteinen suunnittelu tuen järjestämiseksi ei-sopimuksenmukaisille omaishoitajille.

Säännöllisen kotihoidon asiakkuuksia on tarkistettu jatkuvasti. Uudet asiakkuudet eivät enää ala suoraan säännöllisinä, vaan ne aloitetaan arviointijaksolla, jonka kuluessa pyritään löytämään oikea palvelu ja sen intensiteetti sekä välttämään turhan raskaita palveluja. Tarkistusten yhteydessä on löytynyt myös joitakin ns. turhaan "päälle jääneitä" palveluja. Tarkastuslautakunta pitää uutta käytäntöä hyvänä.

Kotihoidossa on nimetty kaksi sairaanhoitajaa asiakasvastaaviksi, joiden pääasiallisena tehtävänä on tehdä palvelutarpeenarviointeja uusille asiakkaille yhteistyössä vanhuspalvelujen sosiaaliohjaajien kanssa ja vastata olemassa olevien asiakkuuksien palvelusuunnitelmien päivitysten tekemisestä. Sekä asiakkuuksien hallinta että asiakastyön tekemisen järjestäminen edellyttää asiakkaiden ajantasaisia palvelusuunnitelmia.

Tarkastuslautakunta näkee kotihoidon asiakasreittien rationalisoinnin malliin sisältyvän myös riskejä mm. henkilökunnan jaksamiseen liittyen. Kotihoidon työn vaatavuus ja kiireisyys näkyy valtakunnallisestikin monin tavoin. On tärkeää, että työtä pystytään tauottamaan sosiaalituloissa.

Käyttöön otettu kotihoidon asiakasreittien rationalisointi ei tarkoita työntekijän näkökulmasta tahdin kiihtymistä, vaan turhan ajamisen välttämistä, kun asiakkaiden sijainnit reitillä määrittyvät loogisemmin ja suhteutuvat logistisesti oikein myös henkilökunnan taukojen kohdalla (ts. tauko alkaa taukopaikan lähellä olevan asiakkaan luota ja sen jälkeinen asiakas on myös lähellä).

Tarkastuslautakunta kehottaa vanhus- ja vammaispalveluita seuraamaan tiiviisti yöpartion kysyntää. Tällä hetkellä palvelua ostetaan muutamille henkilöille yksityiseltä palveluntuottajalta, mutta tilanne elää ja muutokseen pitää pystyä reagoimaan.

Tuusula on tehnyt Järvenpään kanssa yhteistyösopimuksen yöaikaisen kotihoidon työn tuottamisesta. Sopimus on laadittu siten, että se joustaa tarpeen mukaisesti.

Kunnalla ei ole poliittista linjausta siihen mikä osuus vanhusten tehostetun palveluasumisen pitkäaikaishoitopaikoista tuotetaan itse ja mikä ostetaan. Tarkastuslautakunta suosittelee, että linjaukset luodaan. Ikäihmisten osuus kuntalaisten keskuudessa on jatkuvasti nouseva.

Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymä linjaa palvelujen järjestäjänä ja 1.1.2019 alkaen myös tuottajana, mitä palveluja ostetaan ja mitä tuotetaan itse.

Tuusulan kunta on sitoutunut Rykmentinpuistoon rakentuvan elinkaariasumisen mallia tarjoavan Hyvinvointipalvelukeskuksen (HYPA)

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

toiminnan käynnistymiseen. Osana tätä kunta on sitoutunut Hypaan sijoittuvan yksityisen vanhusten tehostetun palveluasumisen hoitopaikkojen ostamiseen. Kunta ostaa sopimuksen mukaan toimintayksikön käynnistyessä (arvio 2020-2022) aluksi 15 hoitopaikkaa ja toimintayksikkö on sopimuksen mukaan ensisijainen ostopalvelupaikka siihen saakka, kunnes 35 paikkaa on täytetty.

Tällä hetkellä voimassa on hankintasopimus Kuntahankintojen kilpailuttamien palveluntuottajien kanssa, jossa on meneillään 31.12.2021 päättyvä optiokausi. Jatkossa on selvitettävä, millaisia palvelupaikkoja Hypaan tulisi rakentaa. Vanhus- ja vammaispalvelujen näkökulmasta on tärkeää huomioida ikäihmisten tarpeet esimerkiksi asuntojen esteettömyydessä sekä erityisesti lisääntyvän asiakasryhmän, muistisairaiden, tarpeet.

Tehostetun palveluasumisen lisätarvetta pyritään hillitsemään kehittämällä palvelujärjestelmää niin, että ympärivuorokautisen hoidon paikkatarve lisääntyisi mahdollisimman vähän. Tässä kehittämistyössä keskeisessä asemassa ovat mm. kaiken tyyppinen kotona asumista tukevien palvelujen kehittäminen, omaiset ja perhehoito. Näiden lisäksi tarkastuslautakunta suosittelee, että ikäihmisten ryhmäasumisen mahdollistamista kunnassa edistetään tavallisissa kunnan vuokra-asunnoissa.

Kotona asumisen palvelujen kehittäminen on keskiössä Keski-Uudenmaan sote – kuntayhtymässä. Tavallisiin asuntoihin sijoittuvat vanhuksat ovat pääsääntöisesti niin hyväkuntoisia, ettei ryhmäasuminen sinällään tuo hyötyä kuin ainoastaan asiakkaille, joilla pääasiallinen tarve on saada seuraa ja voinnin vaihdellessa kevyttä tukea arkipäivään. Toimiakseen ryhmäasuminen edellyttää, että henkilöt voivat itse valita yhteisön, jossa haluavat asua. Tavallisen vuokra-asunnon voivat kuntalaiset vuokrata yhteissopimuksella. Kunnan on vaikeampi edellyttää ryhmäasumista, ellei ole kyse palveluasumisesta.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että pilotissa ollut omatoimivalmennuksen työmuoto vakinaistetaan pysyväksi malliksi kunnassa / kuntayhtymässä laitoshoidon tarpeen myöhäistämiseksi ja näin kustannussäästöjen muodostumiseksi.

Omatoimivalmennus on hyväksytty valinnanvapauskokeilun henkilökohtaisen budjetoinnin piiriin keväällä 2018. Omatoimivalmennukseen liittyvien pilotointien tarkoituksena oli haarukoida palveluun sopivia asiakasryhmiä, joista saatiin muodostettua kyllin hyvä käsitys. Tämä tukee maakunnallisen ja alueellisen tehostetun kotikuntoutus –pilotin asiakasvalintaa.

Jos kustannukset edelleen ylittävät ARAn rajat, avustusvaraushanke ei etene. Kustannustehokkuuteen ja kilpailutukseen tulee panostaa.

Kehitysvammaisten ympärivuorokautisen palveluasumisyksikkö Neitoperhon valmistelussa huomioidaan ARA:n vaatimukset.

Terveyspalvelut

Kunnan on täytettävä lainmukaiset velvoitteet koskien terveyspalveluiden ajanvarausta sekä hoitoon pääsyä. Tuusulalaisten todellinen hoitoon pääsy ja

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

tyytyväisyys hoitoon pääsyyn on luotettavasti mitattava ja pyrittävä ratkaisemaan ongelma esimerkiksi tarkistamalla henkilökunnan mitoitus ja selvittämällä syyt ilmiön taustalla.

Tuusulan kunta ilmoittaa kunnan www.sivuilla ajanvarausvastaanottojen saatavuustiedot kuukusittain hoitoon pääsyn valtakunnallisella mittarilla T3, eli arviointihetkellä kolmannen vapaan ajan kiireettömään vastaanottoon. Vastaanottojen ja suun terveydenhuollon hoitoon pääsystä raportoidaan Terveyden ja hyvinvointilaitokselle (THL) kaksi kertaa vuodessa, lautakunnalle annetaan vastaava raportti ja jonotiedot osavuosikatsauksissa. Hoitoon pääsy kaikissa ajanvaraustoiminnassa täyttää lainmukaiset velvoitteet.

Terveyspalvelut on kesäkuusta 2017 alkaen kerännyt digitaalisesti välitöntä asiakaspalautetta vastaanottojen, suun terveydenhuollon ja neuvoloiden palveluyksiköistä. Palautetta on voinut kohdistaa toiminnan kiireellisyyden ja palvelua tuottavan ammattiryhmän mukaisesti. Suositeluindeksit raportoidaan osavuosikatsauksissa, lisäksi palautteet käsitellään työpaikkakokouksissa toiminnan kehittämiseksi. Neuvolat ja suun terveydenhuollon yksiköt osallistuvat lisäksi THL:n vuosittaiseen kansalliseen asiakaspalautekyselyihin ja tuloksia on hyödynnetty kehittämistoiminnassa.

Puhelinpalveluiden saatavuutta seurataan kuukausiraporttien avulla ja palvelun tehokkuudesta raportoidaan THL:lle. Puhelinjärjestelmäuudistuksen jälkeen yli 85 % puheluihin vastataan 5 minuutin sisään, mikä on THL:n edellyttämä taso. Yhteydenottoa on parantanut älyalgoritmiin perustuvan hoidon tarpeen arviointijärjestelmän käyttöönotto 4/2018 ja etälääkärivastaanottojen käynnistyminen. Takaisinsoittopalvelu on käytössä ja kaikkiin soittopyyntöihin vastataan saman päivän aikana.

Kasvaviin terveyspalveluiden asiakasmääriin ei tule reagoida potilaan vastuuta ja omaehtoista hoitoa lisäämällä, vaan takaamalla riittävä ja lainmukainen palvelutaso, jota pitäisi myös valtuuston taholta valvoa ja mahdollistaa riittävän palvelutason toteutuminen ennen kuin potilasturvallisuus alkaa vaarantumaan. Terveyspalveluiden esittämät lisävakanssit tulee aktiivisesti huomioida ja seurata tilanteen kehittymistä.

Omaehtoisen hoidon lisääminen on valtakunnallinen perusteltu tavoite, jonka avulla potilaiden ymmärrys omasta terveydentilastaan ja siihen vaikuttamismahdollisuuksista paranee. Motivoitunut ja omahoidossaan aktiivinen potilasasiakas pystyy sitoutumaan yhdessä ammattihenkilön kanssa laadittuun terveys- ja hoito-suunnitelmaan tai kuntoutussuunnitelmaan, jotka linjaavat hoitotavoitteet ja hoitokeinot. Omaehtoisen hoidon tukena on hoitohenkilökunnan proaktiivinen työskentelytapa, jossa potilaaseen ollaan ennakoivasti yhteydessä ja seurataan terveydentilan muutoksia sen sijaan, että potilas odottaa ennalta sovittuja määräaikaikontrollihetkiä. Asiakkaan palvelu ei siten perustu pelkästään ajanvarausvas-taanotto toimintaan vaan yksilöllisesti räätälöityihin palvelumuotoihin, joissa potilas otetaan aktiiviseksi toimijaksi ja oman hoitonsa asiantuntijaksi, silloin kun hän on siihen kykenevä.

Terveyspalvelujen sisällölliset palvelutasot määräytyvät valtakunnallisten käypähoitosuosituksen ja palvelupakettien kautta. Sairaanhoitopiireittäin on esimerkiksi määritelty yhteiset lääkinällisen kuntoutuksen palvelukriteerit ja jatkossa sekä Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä että Uudenmaan maakunta tulevat määrittelemään yksityiskohtaisempia terveyspalvelujenkin palvelukriteerejä. Tuusulassa seurataan aktiivisesti potilas- asiakasturvallisuuden häirtäapahtumia. Häirtäapahtumailmoitukset

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

eivät ole osoittaneet potilas- ja asiakasturvallisuuden vaarantuvan olemassa olevan palvelutason vuoksi.

Tulisi muodostaa kattava rakenteellinen sijaishenkilöstö ja siihen soveltuva ohjaamisjärjestelmä. Tämä tulisi huomioida myös KU-Sotea kehitettäessä.

Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä linjaa sijaishenkilöstön järjestämistavan, joka tulee olemaan kuntayhtymän osaomistama Seure henkilöstöpalvelut. Tällöin sijaispalvelua voidaan ostaa inhouse-periaatteella. Sijaishenkilötoiminnan ohjauksessa on huomioitava, että sosiaali- ja terveystalveissa toimii monia eri alan ammattilaisia ja samalla ammattinimikkeellä toimivan henkilön työnkuva vaihtelee merkittävästi työyksiköittäin. Kovin kattavaa sijaishenkilöstörakennelmaa ei välttämättä ole mielekästä rakentaa omana toimintana.

Ku-Sote Kuntayhtymässä esimerkiksi kiirevastaanottoaikojen saatavuuden yhtenäistäminen voi edellyttää Tuusulan kiirevastaanoton aukiolon laajentamista, jolloin toimintaan on kohdennettava lisähenkilöstöä tai laadittava erillissopimuksia Tuusulan henkilöstön työskentelemisestä muiden kuntien toimipisteissä tai ohjauksen alaisuudessa.

Kuntayhtymä toimii koko alueensa sote-henkilöstön työnantajana ja määrittelee itsenäisesti palveluverkon toiminnasta ja resurssien kohdentumisesta toimipisteisiin.

Rekrytoinnin viiveet tulee pyrkiä minimoimaan ja tarjoamaan epävarmojen sijaisuuksien ja pätkätoiden sijaan vakituisia paikkoja, mitkä ovat houkuttelevampia koulutetuille ammattilaisille. Kuntalaisten palvelutarpeet tulee täyttää ja varmistaa että ostopalvelutoiminta ei osaltaan lisää kustannuksia.

Rekrytoinnin viiveet minimoidaan pitkäjänteisellä toiminnan suunnittelulla ja varautumalla täyttölupien hakemiseen ennakoivasti. Hyväksi havaittu toimintatapa ei läheskään aina ole mahdollista työntekijöiden yllättävienkin elämäntilanteiden vuoksi. Suurin osa sijaisuuksista tarvitaan henkilöstön lomatoiveiden, opintovapaiden ja erilaisten perhevapaiden ajaksi. Hyvin äkillisiin poissaoloihin ei välttämättä ole nopealla aikajänteellä saatavilla sijaisia ja yksittäisten ammattiryhmien osalta jopa vakituista henkilökuntaa ei ole saatavilla koulutusmäärien epäsuhdan vuoksi. Käytäntö on osoittanut, että vakituinen paikka ei välttämättä ole kaikille työnhakijoille houkuttelevampi vaihtoehto. On joukko työntekijöitä, jotka yksilöllisistä syistä hakevat ensisijaisesti osa- ja määräaikaisia tehtäviä.

Kuntayhtymässä henkilökunnan poissaolojen aiheuttamaa palvelutuotannon haavoittuvuutta voidaan vähentää esimerkiksi keskittämällä pieniä palvelukokonaisuuksia ja tarjoamalla kuntalaiselle vaihtoehtoisia asiointipisteitä tilanteissa, joissa oma toimipiste ei palvelua syystä tai toisesta pysty tuottamaan.

Tarkastuslautakunta pitää kehityksen kannalta myönteisenä, että ajanvarauksen toimintamalleihin on tehty konkreettisia kehitystoimia, palvelun laadun kannalta ajanvaraustoiminnalla on suuri merkitys.

Ajanvaraustoiminta on yksi monista terveystalveiden palvelumuodoista. Kunkin palvelun laatua ylläpidetään ja kehitetään. Palveluverkon painopisteet valitaan sen mukaisesti, miten palvelu tuottaa terveystalveavuutta.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

On erinomaista, että terveystalouteen on hankittu digitaalinen asiakaspalautejärjestelmä ja tulokset ovat olleet hyviä, tulokset tulee huomioida palvelun kehittämisessä.

Asiakaspalautejärjestelmän tuottamaa tietoa hyödynnetään aktiivisesti ja asiakaspalautekyselyjä kehitetään edelleen siten, että saatava palaute olisi entistä konkreettisemmin hyödynnettävissä.

Tuusulalaisten tyytyväisyys suun terveydenhuoltoon on suurta, ilmiöt ja toimintamallit onnistuneen palvelun taustalla tulee tunnistaa ja omaksua muihinkin yksiköihin. Perheiden terveystaloutien uusien toimintamallien kehittämisessä tulee seurata tarkasti ja huomioida asiakkaiden ja perheiden kokemus erilaisista käytännöistä. Sellaisia käytäntöjä, joihin perheet suhtautuvat vaihtelevasti, tulee tutkia ja kehittää lisää ennen laajempaa käyttöönottoa. Käytänteet eivät saa aiheuttaa kohtuutonta lisätyötä perheisiin.

Toimiala tähtää jatkuvaan toiminnan parantamiseen. Kokemuksia ja toimintamalleja analysoidaan johtoryhmissä ja tietoa käytetään muiden yksiköiden toiminnan kehittämisessä. Yksi merkittävistä toiminnan kehittämisen johtajatuksista on asiakaslähtöisyys. Siten myös perheiden terveystaloutien kehittämisessä huomioidaan kokeiluista saatu palaute. Monet kokeiltavat uudet toimintamallit ovat osa maakuntauudistukseen liittyvää kehitystyötä.

Tuusulan henkilöstön työnteon organisoinnin ja työterveystaloutien tulee olla tarkoituksenmukaisia ja tukea työn suorittamista sekä kuntoutumista. Röntgenpalveluihin hakeutumista Helsinkiin, Nurmijärvelle tai Hyvinkäälle lähipalveluiden sijaan voidaan pitää epätarkoituksenmukaisena ja epäonnistumisena henkilöstön osalta. Henkilöstölle tulee taata heille parhaiten ja helpoiten sopivat työterveystaloutet.

Tuusulan henkilöstön työterveystaloutusopimuksista vastaa kunnan konsernitaloutet ja 1.1.2019 alkaen sosiaali- ja terveystaloutien henkilöstön osalta KU sote-kuntayhtymä. Tällä hetkellä kunta ostaa työterveystaloutet Keski-Uudenmaan Työterveys Oy:ltä, joka on Tuusulan terveystaloutista riippumaton palveluntuottaja. HUS Röntgen ei voi, ilman toimintasäädöstensä muutosta, myydä palvelujaan osakeyhtiöille. Tämän vuoksi Keski-Uudenmaan Työterveys ei ole voinut järjestää radiologisia palvelujaan Hyrylän näkökulmasta lähipalveluina.

Oppilasmäärien kasvuun tulee varautua kouluterveyden- ja suunterveydenhuollon palveluiden järjestämisessä.

Oppilasmäärien kasvuun varaudutaan muun muassa siirtämällä henkilökuntaa neuvolapalveluista kouluterveydenhuoltoon. Neuvolapalvelujen käyttäjämäärä vähenee alentuneen syntyvyyden vuoksi.

Oman ja ostoina tuotettavaan lääkinnälliseen kuntoutuksen ja kotiin vietävän tuen tarpeen kasvuun täytyy varautua.

Tarpeen kasvu on tiedossa ja huomioitu talousarviovalmistelussa.

Sairaalapalvelut

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

Tarkastuslautakunta suosittaa, että yhtenäistä potilastieto- ja asiakasmakujärjestelmää ja kustannustehokkuutta tulisi arvioida ja kehittää.

Kuntayhtymätoiminnan valmisteluvaiheessa on perustettu ICT palveluryhmä, joka selvittää alueellisten järjestelmien yhdenmukaistamisen mahdollisuuksia. Kuntayhtymä tulee linjaamaan käytänteet. Tuusula on sitoutunut Apotti potilas- ja asiakasjärjestelmän käyttöönottoon lokakuussa 2020.

Kuten pilottiraportissa (kotisairaalapilotti) tuli esille, tulisi tulevaisuudessa kiinnittää huomioita perusmiehityksen resurssointiin ja lääkäriresurssin ja varahenkilöstön saatavuuteen.

Kuntayhtymä kehittää alueellista kotisairaaloimintaa yhtenä yksikkönä, jolloin palveluun kohdennettu nykyresurssiakin voidaan hyödyntää laajemmin koko alueen palvelutuotantoon.

Myös oikeanlaisen koordinaation ja logistiikan ennalta suunnittelu on tuottavuuden kannalta tärkeää.

Kuntayhtymä kehittää alueellisen kotisairaaloiminnan keskitettyä koordinointia ja palveluohjausta.

Kotisairaalan kustannuksia suhteessa osastohoitoon tulisi myös arvioida kustannustehokkuuden kannalta.

Sekä kotisairaalan että osastohoidon toiminnan indikaattoreiksi on valittu kustannustehokkuus.

Kiljavan sairaala

Tarkastuslautakunta suosittaa lisäämään painopistettä ja tehostusta Kiljavan sairaalaan käyttöön.

Kiljavan sairaalan käyttöastetta seurataan ja sopivia kuntoutettavia ohjataan laituskuntoutukseen sekä Hyvinkään sairaalasta että kunnan omista palveluista. Vuoden 2018 alkupuolella Kiljavan sairaalan käyttöaste on ollut palvelusopimusta suurempi.

Tarkastuslautakunta suosittaa huomiomaan omaishoitajien tarpeet ja hyvinvoinnin.

Terveyspalvelut on luonut toimivan omaishoitajien terveystarkastuksen ja kuntoutuksen prosessin. Omaishoitajan sairastumisen hoitosuunnitelmien yhteydessä otetaan huomioon omaishoitajan erityistarpeet ja terveyspalvelut tekee aktiivisesti yhteistyötä vanhus- ja sosiaalipalvelujen kanssa.

Tarkastuslautakunta suosittaa huomiointia intervalli hoitopaikkojen saatavuuteen ja myös omaishoitajan kuntoutukseen tulisi päästä kohtuullisessa ajassa.

Intervallihoitomuodon kehittämisestä vastaa vanhuspalvelut. Kiljavan sairaala tarjoaa intervallihoitopaikkoja ennen kaikkea omaishoitajakuntoutujien puolisoille. Toimintatapaa ei koko palveluketjun näkökulmasta ole syytä laajentaa. Kuntayhtymän linjauksen mukaisesti omaishoitajien kuntoutukseen tullaan jatkossa

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

ohjaamaan asiakkaita koko kuntayhtymän alueelta. Lisääntyvä omaiskuntoutettavien määrä mahdollistaa kuntoutusjakosjen tiheämmän toteuttamisen, jolloin odotusajat kuntoutukseen lyhenevät.

Tarkastuslautakunta pitää positiivisena, että lääkärit ja kuntoutuksen ammattihenkilöt esittävät aktiivisesti potilaitaan laituskuntoutukseen.

Valittua linjaa jatketaan ja laituskuntoutukseen sopivia kuntoutettavia etsitään aktiivisesti myös muiden palvelujen asiakkaiden parista.

Ehdotus

Esittelijä: Pirjo Vainio, sosiaali- ja terveystoimenjohtaja

Sosiaali- ja terveyslautakunta antaa kunnanhallitukselle ja edelleen VALTUUSTOLLE yllä olevan selvityksen tarkastuslautakunnan antamaan vuoden 2017 arviointikertomukseen.

Päätös

Ehdotus hyväksytään.

Tekninen lautakunta, 18.09.2018, § 80

Valmistelijat / lisätiedot:

Petri Juhola, Ritva Lappalainen

petri.juhola@tuusula.fi

yhdyskuntatekniikan päällikkö, projektijohtaja

Tuusulan kunnanvaltuusto on 7.5.2018 § 42 käsitellyt tarkastuslautakunnan arviointikertomusta vuodelta 2017 ja velvoittanut kunnanhallitusta ryhtymään toimiin esitettyjen huomioiden johdosta ja raportoimaan niistä valtuustolle viimeistään lokakuun 2018 aikana.

Tarkastuslautakunta toteaa vuoden 2017 arviointikertomuksessaan seuraavat suositukset teknisen lautakunnan alaiselle toiminnalle:

Yhdyskuntatekniikka, kunnallistekniikan suunnittelu:

- *Suunnittelukohteiden vaatimasta työpanostuksesta johtuen muu kunnallistekninen kehitystyö kärsii. Valmiuksia ottaa käyttöön hulevesimaksu koko kunnan alueella ei tällä hetkellä ole. Kadunvarsioiden kunnostuksen suunnitteluun ja kunnostuksen toteuttamiseen ei tällä hetkellä ole osoittaa resursseja. Kunnallistekniikan suunnitteluun pitää varata lisää määrärahoja sekä henkilökuntaresursseja.*
- Suunnittelun ja investointien aiheuttama kuormitus on ollut noin kahden viime vuoden aikana poikkeuksellisen suuri johtuen valtaosin siitä, että kunnassa on vahvistunut yhtä aikaan monta asemakaavaa ja kaikki kohteet on haluttu tonttutuotantotavoitteiden vuoksi rakentaa samanaikaisesti. Odotettavissa on, että vuoteen 2020 mennessä suunnittelun ja rakentamisen intensiteetti tasaantuu kestävämmälle tasolle asuinalueiden osalta. Tosin on olemassa vaara, että suunnittelun ja rakentamisen henkilöstö- ja talousresurssit on kohdennettava vuoden 2020 tienoilla

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

työpaikka-alueiden rakentamiseen, jos valmisteilla olevat työpaikka-
asemakaavat halutaan toteuttaa kaikki yhtä aikaa.

- Suunnittelun ja rakentamisen suuri määrä ei yksistään ole vaikuttanut siihen, että kunnallistekninen kehitystyö on kärsinyt. Siihen on vaikuttanut myös henkilöstössä tapahtunut varsin voimakas nuorentuminen. Uuden henkilökunnan rekrytointiin ja sen jälkeiseen työnohjaukseen on jouduttu käyttämään enemmän aikaa. Myös lisääntyneet hallintotehtävät ja niihin liittyvät keskijohdolle annetut toimeksiannot ovat suoraan poissa substanssipuolen kehittämisestä. Resurssipuola on kokeneista työntekijöistä, joilla on riittävän laaja-alainen näkemys ja tuntemus alasta, jotta he olisivat kykeneviä itsenäisiin toimialan selvitys- ja kehitystehtäviin. Nykyisillä työmarkkinoilla tällaisia henkilöitä on erittäin vaikea saada. Kunnallistekniikan suunnitteluun osallistuvan henkilöstön määrä on periaatteessa riittävä, mutta työkokemus on vielä suhteellisen pieni tai henkilöt ovat korvamerkityt aluekehityshankkeisiin siten, että ao. tahoja ei voi käyttää muihin tehtäviin. Kunnallistekniikan rakentamiseen on esitetty rakennuttajainsinöörin virkaa, joka lisäisi resursseja sekä rakentamiseen että suunnitteluun.
- *Tarkastuslautakunta pitää mittauspalveluiden työtapaa, jossa henkilöresursseja on kiireaikana kesällä enemmän, hyvänä työtapana joka tulisi laajentaa muihinkin palveluihin.*
  - Mittauspalveluissa toimintatapa on osoittautunut hyväksi. Menettelyä on syytä harkita vapautuvia virkoja/toimia täytettäessä kaikissa sellaisissa toiminnoissa, joissa esiintyy kausivaihtelua työmäärän suhteen. Kunnallistekniikan rakentamisessa ja viheralueiden hoidossa on ollut vastaava järjestelmä käytössä sovellettuna.
- *Henkilöstöresurssit tulee mitoittaa kunnallistekniikan suunnittelussa siten, että henkilöiltä ei jää seuraajan palkkausta hankaloittavaa vuosilomaa. Pitämättömät vuosilomat voivat viitata myös siihen, että henkilökunta väsyä ja sairastuu helpommin.*
  - Vuosilomien siiroista lomakauden ulkopuolelle tulisi tehdä yhtenäinen linjaus koko kunnassa työehtosopimusten sallimissa puitteissa. Näiltä osin yhdyskuntatekniikan tulosalue yhtyy tarkastuslautakunnan näkemyskseen.
- *Asiantuntijapalveluiden budjettilyityksiä voitaisiin hillitä oman henkilökunnan osaamista ja tietotaitoa kehittämällä ja huomioimalla tulevaisuuden tarpeet myös uusia henkilöitä palkattaessa.*
  - Suurin osa asiantuntijapalkkioista on sellaista palkkiota, johon ei kannata hankkia erityisosaamista joko sen takia, että tarve ao. erityisosaamiselle on niin vähäistä, että panostus tieto- taidon jatkuvaan ylläpitoon tulisi kalliimmaksi, tai erityisosaaminen vaatisi myös kalliita laite- tai koneinvestointeja, joiden käyttöaste jäisi kuitenkin alhaiseksi. Osa asiantuntijapalveluista maksettavista palkkioista on myös useamman

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

kunnan tai yksikön yhteisselvityksiä, joihin Tuusulan kuntaa tai yhdyskuntatekniikan tulosaluetta on pyydetty mukaan. Yhteisselvityksiin on viime aikoina suhtauduttu kriittisemmin kustannusten hillitsemiseksi.

Yhdyskuntatekniikka, kunnallistekniikan rakentaminen:

- *Tarkastuslautakunta pitää erittäin tärkeänä, että kunnan rakentamisessa noudatetaan turvallisuusmääräyksiä ja suoritetaan asianmukaista laaduntarkkailua erilaisten jälkipuintien ja lisäkustannusten välttämiseksi.*
- Työsuojeluun ja rakennuttamisen valvontaan panostetaan ja niitä kehitetään jatkuvasti. Näiltä osin yhdyskuntatekniikan tulosalue yhtyy tarkastuslautakunnan näkemykseen.
- *Henkilöstömäärää täytyy suhteuttaa rakennushankkeiden määrän ja vaativuuden kasvuun.*
- Yhdyskuntatekniikan tulosalue yhtyy tarkastuslautakunnan näkemykseen. Rakennuttamisen henkilöstöresursseja on lisätty ja pyritään edelleen lisäämään. Ulkopuolista rakennuttajavalvontaa on hyödynnetty erikoisosaamista vaativissa kohteissa. Omat henkilöstöressit on kustannustehokkainta mitoittaa jatkuvalla, kohtuullisen vakaalle investointimäärälle, mikä edellyttää kunnalta priorisointia sen suhteen, mitä alueita rakennetaan ja saneerataan ja missä järjestyksessä. Hetkelliset piikit kannattaa kompensoida ostopalveluina.

Yhdyskuntatekniikka, kunnossapito ja viheralueet:

- *Tarkastuslautakunta suosittaa henkilömäärän nostoa siten että henkilöstö ei väsy eikä aiheudu kustannuksia sairauspoissaoloina.*
- Viheralueet-yksikköön on palkattu lisää henkilökuntaa määräaikaisin sopimuksin. Kunnossapitoyksikön organisaatiota on pyritty kehittämään siten, että katuinsinöörillä (ent. tiemestari) on käytettävissään enemmän aikaresursseja yksikön toimintojen kehittämiseen yhdessä tuloalueen päällikön kanssa. Katuinsinöörillä ei ole jatkossa lainkaan suoria alaisia, jolloin aikaa vapautuu henkilöstöjohtamisesta ja siihen liittyvistä hallinnollisista tehtävistä. Katuinsinöörin rekrytointi on parhaillaan käynnissä.
- *Henkilöressit tulisi turvata pitkällä tähtäimellä, jotta ei aiheutuisi yllätyksiä budjetoinnissa, kun joudutaan hankkimaan runsaasti ostopalveluita.*
- Yhdyskuntatekniikan tulosalue yhtyy tarkastuslautakunnan näkemykseen. Omat henkilöstöressit on kustannustehokkainta mitoittaa jatkuvalla, kohtuullisen vakaalle investointi- ja työmäärälle, mikä edellyttää kunnalta priorisointia sen suhteen, mitä alueita rakennetaan, saneerataan ja kehitetään ja missä järjestyksessä. Hetkelliset piikit kannattaa kompensoida ostopalveluina. Työohjelmien ulkopuolelta tuotavat

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

pikatoimeksiantoluonteiset tehtävät on pakko teetättää ostopalveluna, jos ne halutaan toteuttaa pyydetyssä aikataulussa.

- *Rekrytointien ennakkointiin sekä kilpailuun osaavista ammattilaisista on kiinnitettävä huomiota, jotta rekrytoinnit saataisiin hoidettua ajoissa ja palvelutaso turvattu.*
  - Nykyinen työllisyystilanne vaikeuttaa halutun laisen henkilökunnan rekrytointia. Hakuprosessia käytetään usein palkkaneuvottelukeinona työnantajaa kohtaan. Kuntien vetovoima työnantajana on hiipunut.
- *Yleinen raamikorotus käyttötaloudessa ei todennäköisesti tule riittämään vaan korotuksessa on otettava huomioon kunnossapidettävän pinta-alan kasvu.*
  - Yhdyskuntatekniikan tulosalue yhtyy tarkastuslautakunnan näkemykseen. Hoidettavien pinta-alojen ja kohteiden määrän kasvu on otettava huomioon vuoden 2020 budjettia laadittaessa, kun parhaillaan työn alla olevat uudet kaava-alueet valmistuvat. Kustannuspainetta kunnossapitoon tuovat erityisesti hulevesien hallintaan tarkoitetut rakenteet.

Tilakeskus:

- *Tulevien vuosien talousarviota laadittaessa on otettava huomioon määrärahojen riittävyys kunnostettavien ja uusien viheralueiden hoidossa.*
  - Viheralueet kuuluvat yhdyskuntatekniikan alle, ks.yllä
- *Toimialan ilmoittama aliresursointi ratkaistaan joko resursseja lisäämällä tai toimintaa kehittämällä.*
  - Tilakeskus esitti vuoden 2017 talousarvioesityksessään palkattavaksi kuntaan määräaikainen sisäilma-asiantuntija. Viittaus: pormestariohjelman ja kuntastrategian mukainen 0-toleranssi sisäilma-asioissa. Tarve on entisestään lisääntynyt, ja tilakeskus uusii TAE 2019:ssa sisäilma-asiantuntijan palkkaamista kuntaan.
  - Lisäksi tilakeskus esittää esi-, tarve- ja hankesuunnitteluun yhden hankesuunnittelijan lisäystä, jotta palveluverkon edellyttämät peruskorjaus- ja uudisrakennushankkeet saadaan määriteltyä ja valmisteltua päätöksentekoa varten suunnitteluissa aikatauluissa. Viite: hyväksytyt varhaiskasvatuksen ja koulujen palveluverkkoselvitykset sekä 10 vuoden investointiohjelman (n. 140-150 M€) toteuttaminen. Tähän liittyen tilakeskus esittää TAE 2019:ssa myös lisäresurssia rakennuttamiseen, jossa tarvitaan myös lisäkapasiteettia tulevien eläköitymisten ja vuosilomien edellyttämässä määrin.
  - Toiminnan kehittämisen ja tehostamisen perusedellytys on kiinteistödokumenttien, laajuustietojen ja piirustusaineistojen saattaminen digitaaliseen muotoon, arkistojen päivitys ja erityisesti rakennusten toteutusvuosien ja pinta-ala- sekä tilavuustietojen ajantasaistaminen. Tätä

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

varten tilakeskus esittää TAE 2019:ssa vuoden projektityöntekijän palkkaamista.

- Laatuason laskeminen ei ole toivottava keino ratkaista resurssien käyttöongelmia.
  - Tilakeskus yhtyy tarkastuslautakunnan näkemykseen. Työn laatuaso laskee väistämättä, virheiden määrä kasvaa ja riskienhallinta vaikeutuu jos henkilökunta työskentelee jatkuvasti ylikuormittuneena. Lisäksi lainsäädäntö edellyttää lukuisia eri toimintoja, raportointeja ja selvityksiä sekä työläitä kilpailutuksia, joiden kohdalla työn laatuason laskeminen saattaa aiheuttaa kunnalle vakavia taloudellisia seuraamuksia.

Tilakeskus, kiinteistöjohtaminen:

- *Kunnalla tulisi olla hyväksytty kiinteistöstrategia, arkkitehtuuripoliittisen ohjelman alaohjelma. Näin välttäisiin jatkossa nykyisenkaltaisten sisäilmaongelmien kaltaisilta suurilta yhtäkkisinvestoinneilta, jotka asettavat suuria kustannuspaineita.*
  - Kiinteistöstrategialla määritellään omistajan kiinteistöihin kohdistuva omistamisen tahtotila sekä kiinteistömäärän kehittämisen suuntaviivat ja noudatettavat periaatteet. APOLI eli arkkitehtuuripoliittista ohjelmaa laaditaan KETEK:n eri toimialojen yhteistyönä syyskuun 2018 aikana.
  - Pormestariohjelmassa ja kuntastrategiassa on sisäilma-asioiden osalta kirjattu 0-toleranssi, josta seuraa nopean puuttumisen malli akuuteissa tilanteissa. Tämän lisäksi päivitetään ennakoivaa PTS:ä (pitkän tähtäimen suunnitelma) korjausten ohjelmoimiseksi. Valitettavasti paraskin strategia tai PTS ei poista yllättäviä ja akuutteja sisäilmaongelmia, mutta systemaattisella seurannalla ja rakennusten kuntokartoituksilla voidaan kohtalaisen hyvin ennustaa peruskorjaustarpeiden ajallinen konkretisoituminen.

Tilakeskus, tilahallinta ja suunnittelu:

- *Tulevassa strategiassa sisäilmaongelmiin puuttuminen on mainittu erikseen. Strategian tavoitteiden täyttämiseksi kunnan toimijat tarvitsevat riittävää resursointia sekä asiantuntemusta, jonka ostaminen kiireessä ostopalveluna voi kostautua lisäkustannuksina. Kunnan tilojen ajanmukainen ja uusien vaatimusten mukainen, sisäilmaturvallinen rakentamis- ja hoitotapa vaatii lisäresursseja työn tilaamiseen sekä valvontaan.*
  - Tilakeskus yhtyy tarkastuslautakunnan näkemykseen. Edellä on todettu tilakeskuksen henkilöstöresurssien esitykset TAE 2019:n. Tämän lisäksi tilakeskuksessa on lisätty merkittävästi ammatillista koulutusta, mm. kiinteistöhoitajien ammattitutkinto ja tilasuunnittelun puurakentamisen ja uusien oppimisympäristöjen seminaarit ja koulutusmatkat.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

- *Sisäilmaongelmien ratkaisemiseksi ostettujen asiantuntijapalvelujen kustannuksia seurataan tarkasti.*

- Kaikki kustannukset löytyvät kirjanpidosta. Osa asiantuntijapalveluista tosin on hankalaa eriyttää, jos ne ilmenevät ja kohdistuvat esimerkiksi jo käynnistyneen koulukeskuksen peruskorjaushankkeeseen. Näin on käynyt mm. Kirkonkylän, Hyökkälän ja Riihikallion koulukeskusten strategisten kehittämishankkeiden kuluessa, kun ja samanaikaisesti on ilmennyt akuutteja väistötilojen ratkaisemistarpeita.

Ehdotus

Esittelijä: Petri Juhola yhdyskuntatekniikan päällikkö, Ritva Lappalainen projektijohtaja

Tekninen lautakunta päättää antaa kunnanhallitukselle ja edelleen VALTUUSTOLLE yllä olevan selvityksen tarkastuslautakunnan antamaan vuoden 2017 arviointikertomukseen.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Kuntakehityslautakunta, 19.09.2018, § 99

Tuusulan kunnanvaltuusto on 7.5.2018 § 42 käsitellyt tarkastuslautakunnan arviointikertomusta vuodelta 2017 ja velvoittanut kunnanhallitusta ryhtymään toimiin esitettyjen huomioiden johdosta ja raportoimaan niistä valtuustolle viimeistään lokakuun 2018 aikana. Tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen sivuilla 46 - 52 on arvioitu kuntakehityksen, kuntasuunnittelun ja kuntakehityslautakunnan toimintaa.

Kuntasuunnittelu

Kuntasuunnitteluun liittyen arviointikertomuksen sivulla 47 arvionnin johtopäätöksessä tarkastuslautakunta kertoo: "*Valtuuston päätös 100 AO-tontin myyntiin tuottamisesta vuosittain ei ole toteutunut*". Asemakaavoja saatiin lainvoimaiseksi siten, että tavoite täyttyi vuonna 2017 kirkkaasti. Tämän johdosta voidaan olla varmoja, että tulevina vuosina tonttitarjontaa on selvästi enemmän kuin aiemmin. Ennen kun tontti saadaan varsinaisesti myyntikuntoon asemakaavan laatimisen jälkeen, tulee laatia tonttijako ja toteuttaa alueelle kunnallistekniikka.

Tarkastuslautakunnan suositus: "*Tulevaisuudessa tulee pyrkiä varmistaamaan kunnan kehittymisen kannalta tuloksellinen asemakaavojen tuotanto, tonttien tarjonta sekä näiden markkinointi ja myynti*". Tähän on aiempaa paremmat edellytykset, kun yleiskaavan valmistelutyö on niin pitkällä, että tiedetään tärkeimmät laajentumisalueet ja niiden arvioituja aikatauluja selvästi aiempaa tarkemmin. Yleiskaavatyön myötä saatua tietoa käytetään laadittaessa kaavoitussunnitelma sekä kaavoituksen työohjelma, toteutettaessa maanhankintaa ja neuvoteltaessa rakentamishankkeista toteuttajien kanssa. Tonttien markkinointiin on kiinnitetty edelleen tarkempaa huomiota ja aktiivisesti etsitään uusia tapoja edistää niiden myyntiä.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

Joukkoliikenne eikä talousrakennus ole kuntakehityslautakunnan alaista toimintaa, kuten ehkä arviointikertomuksen sivulta 47 lopusta ja sivulta 48 saattaa saada mielikuvan.

Kuntakehitys

Rykmentinpuisto

Tarkastuslautakunnan suositus: *"Tarkastuslautakunta pitää ohjelmanjohtamisen mallia toimivana, jolla varmistetaan kunta strategian tavoitteiden toteutumista.*

Ohjelmajohtamisen mallille olisi kuitenkin hyvä luoda selkeät tavoitteet, jotta tuloksellisuutta voitaisiin mitata". Ohjelmajohtamisen mallia ei ole kokonaisuudessaan otettu käyttöön johtamisjärjestelmän muuttumisen myötä. Mallin valmistelun yhteydessä luotiin myös tavoitteet ja niiden mittaroinnit, joiden jalkauttamista selvitetään.

Tarkastuslautakunnan suositus: *" Ohjelmajohtaminen tulee ulottaa myös tonttien jalostamiseen, jotta näiden kahden nykyään toisistaan riippumattoman toiminnon tuotokset tuottavat kunnan kannalta merkityksellistä elinvoima- ja kasvupotentiaalia niin yritys kuin monimuotoiseen asumisrakentamiseen suunnitellussa toteutusikkunassa."*

Rykmentinpuiston tonttien jalostamisprosessia on jo hiottu, ja lähtökohtana on juuri palvella kunnan tavoitteita. Em. mittarointi voisi selkeyttää myös näitä näkökulmia.

Focus

Tarkastuslautakunnan suositus: *"Hankkeiden etenemisen seurannan kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että hankkeiden aikataulusuunnitelmat, tavoitteet sekä projektisuunnitelmat ovat saatavilla ja arvioitavissa."* Tarkemmat aikataulut ja tavoitteet tullaan esittämään syksyn aikana alueelle laadittavien asemakaavojen (Focus-liikekeskus asemakaava ja Kehä IV asemakaava) osallistumis- ja arviointisuunnitelmien yhteydessä. Nämä kaksi kaava-aluea kattavat Focus-alueen oleelliset maankäyttöratkaisut sekä Kehä IV:n aluevarauksen kokonaisuudessaan.

Tarkastuslautakunnan suositus : *"Kehä IV tiesuunnitelmat tulee saattaa sellaiseen vaiheeseen, että valtion muiden tahojen kanssa voidaan neuvotella tiehankkeen totutuksesta."* Kehä IV:lle (mt 152) laaditaan aluevaraussuunnitelmaa välille Hämeenlinnanväylä-Tuusulanväylä. Kehätien ns. pohjoinen linjaus huomioidaan Vantaan yleiskaava- ja Helsingin seudun vaihemaakuntakaavatoissa. Lisäksi Tuusulan kunta pyrkii nostamaan Kehä IV:n uudelleen vertailuun Keski-Uudenmaan logistiikan seuraavana poikittaisyhteytenä MAL-2019 työssä. Tarkempaa tiesuunnittelua kehätien läntiselle osalle voidaan tehdä vasta kun tielinjaus on vakiintunut. Focus-alueen osalta tie- tai katusuunnittelu kytkeytyy Kehä IV:n asemakaavan laadintaan, jossa alueen liikenne- ja maankäyttöjärjestelyt sovitetaan yhteen. Huomioitavia seikkoja suunnittelussa ovat mm. alueen tasaus ja sisäinen katuverkko, liittymäratkaisut kehätielle ja liikenneväylän toteuttamisen vaiheistus. Kehätien toteutumista pyritään edistämään vaihtoehtoisten rahoitusmallien hakemisella sekä tien ja siihen tukeutuvan maankäytön määrätietoisella suunnittelulla

Hyrylän keskusta

Tarkastuslautakunnan suositus. *"Kestävät pysäköintiratkaisut Hyrylän keskustassa hakevat edelleen paikkaansa. Hyrylän keskustan pysäköintiratkaisut tulee huomioida alueen kokonaissuunnittelussa, eikä niitä ole mielekästä ratkaista erillishankkeina."*

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

Tuusulan keskustassa tullaan tekemään ainutlaatuisen paljon rakenteellista pysäköintiä. Maanalaisen pysäköinnin lisäksi tulee keskustaan ainakin kaksi pysäköintitaloa, joista ensimmäinen tulee jo kahden ensimmäisen kerrostalon rakentamisen jälkeen – noin 3-4 vuoden jälkeen.

Tarkastuslautakunnan suositus: *"Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että pysäköintiratkaisut ja asemakaavasuunnittelu tehdään yhdessä ja tahdistetaan tukemaan toisiaan. Asioiden ratkaiseminen yksittäin tuo kokonaisuuden kannalta rikkonaisen tuloksen ja ei välttämättä palvele kuntalaisia ja alueen tarpeita parhaalla mahdollisella tavalla."* Juuri tarkastuslautakunnan esittämällä tavalla tällä hetkellä tehdään. Jopa niin, että osa p-paikoista valmistuu ennen sitä tai niitä taloja mitä ne palvelevat eli kuntaa. Tällöin voidaan ratkaista kahden korttelin autopaikoitus kerralla.

Elinkeinopalvelut

Tarkastuslautakunta piti hyvänä innovointiin tähtäävää hackathon-tapahtumaa ja elokuussa 2018 järjestettiin järjestyksessään toinen tapahtuma, tällä kertaa yhdessä ArticStartUpin ja Fortum Oyj:n kanssa. Tällä haluttiin myös sitoa tarkastuslautakunnan suosituksen mukaisesti elinkeinopalvelujen toimintaa kiinteämmin kunnan kärkihankkeisiin, sillä hackathonin kohdealue oli Asuntomessualue sekä Rykmentinpuisto laajemminkin.

Tähän samaan tähtää myös helmikuulle 2019 varmistuneet jäänveiston SM-kilpailut, jotka järjestetään Rykmentinpuiston puolella, jotta alueen tunnettuutta ja markkinointia saadaan nostettua esiin isolla yleisötapahtumalla.

Niin ikään tarkastuslautakunnan suosituksen mukaisesti popup-toimintaa on laajennettu sekä tehostettu eli Kellokosken Ruukista vuokrattiin huoneisto kuntalaisten popup-käyttöön. Huoneiston tarkoituksena on myös vahvistaa alueella jo toimivaa kiertotaloustoimintaa, josta on käyty uutisoimassa Japania myöten. Yhteistyötä on tehostettu ottamalla toimintaan mukaan Haaga-Helia.

Muutoinkin elinkeinopalvelut on jatkanut työtä sen eteen, että kunnan omistamat tyhjät kiinteistöt olisivat tehokkaammassa käytössä tai vuokrattuina. Isoin työ on tehty Tuuskodon saamiseksi vuokralle, mutta alustavia neuvotteluja pidemmälle ei ole vielä päästy. Suurimmat haasteet ovat liittyneet kiinteistön vuokratasoon. Tällä hetkellä neuvotteluja käydään kiinteistön saamiseksi kansainvälistä matkailua tukevaan käyttöön.

Ehdotus

Esittelijä: Marko Härkönen, kuntakehitysjohtaja

Kuntakehityslautakunta päättää

- hyväksyä kuntakehityksen ja kuntasuunnittelun tulosalueiden selvityksen arviointikertomuksen johdosta.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

Kunnanhallitus, 24.09.2018, § 306

Valmistelijat / lisätiedot:

Harri Lipasti
vt. hallintojohtaja

Kasvatus- ja sivistyslautakunta käsittelee arviointikertomusta 2017 kokouksessaan 25.9.2018 ja kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta kokouksessaan 27.9.2018.

Ehdotus

Esittelijä: Harri Lipasti, vt. hallintojohtaja

Kunnanhallitus päättää

- ottaa asian valtuuston 8.10.2018 pidettävän kokouksen esityslistalle
- tehdä ehdotuksensa valtuustolle 1.10.2018 pidettävässä kokouksessa.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Kasvatus- ja sivistyslautakunta, 25.09.2018, § 84

Valmistelijat / lisätiedot:

Markus Torvinen, Terttu Turnbull-Smith
markus.torvinen@tuusula.fi, terttu.turnbull-smith@tuusula.fi
opetuspäällikkö, talouspäällikkö

Tuusulan kunnanvaltuusto on 7.5.2018 § 42 käsitellyt tarkastuslautakunnan arviointikertomusta vuodelta 2017 ja velvoittanut kunnanhallitusta ryhtymään toimiin esitettyjen huomioiden johdosta ja raportoimaan niistä valtuustolle viimeistään lokakuun 2018 aikana.

Kasvatus- ja sivistystoimen lausunto:

Kasvatus- ja sivistystoimi toteaa lausuntonaan, että tarkastuslautakunta pyysi toimialoilta hyvin pikaisella aikataululla ennen arviointikertomuksen hyväksymisprosessia tarkennuksia ja kysymyksiä oli paljon. Kasvatus- ja sivistystoimiala toivoo, että jatkossa tarkastuslautakunnan jäsenet tulisivat keskustelemaan toimialan johtoryhmään ja voisimme myös lausua arviointikertomuksen luonnoksesta ennen sen julkistamista, jotta välttäisimme virheelliset tiedot.

Strategian toteuttamisen taulukkoon kohtaan, kehitämme lasten ja nuorten ja perheiden palveluiden organisointia soten irtautuminen huomioiden, toteamme, että arviointiväri tulisi olla vihreä, koska syksyn 2017 aikana valmisteltiin huolellisesti Kasvun ja oppimisen tulosalueelle kasvun ja oppimisen tuen yksikön perustamista, johon oppilashuollon ja ohjaamon palvelut siirtyivät 1.1.2018. Kasvun ja oppimisen tuen yksikkö koordinoi erityistä tukea, järjestää oppilashuollon palvelut ja koordinoi

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

ohjaamotoimintaa. Kaikki ovat lasten ja nuorten terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen palveluita ja tavoite on toteutunut.

Strategian toteuttamisen taulukon kohtaan, valmistaudumme v. 2020 asuntomessuihin suunnittelemalla taloudellisen ja toimivat toteutusmuodon päiväkodille, toteamme, että arviointiväri tulisi olla vihreä. Vuoden 2017 aikana tehtiin sopimus yksityisen päivähoidon järjestäjän kanssa päiväkodin rakentamisesta. Hoivatila Oy rakentaa yksityisen päiväkodin asuntomessualueella, jossa mahdollistetaan ikäihmisten ja lasten palveluiden yhteensovittaminen. Tavoite on toteutunut.

Strategian toteuttamisen taulukon kohtaan, uuden opetussuunnitelman lukuvuoden kehittämiskohde on osallisuuden lisääminen kouluissa ja päiväkodeissa, toteamme, että arviointiväri tulisi olla vihreä. Kaikki koulut ovat toteuttaneet uudistuneita opetussuunnitelman ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteita ja Tuusulan kunnan opetussuunnitelmaa, joka laaja-alaisen osaamisen tavoitteessa toteuttaa osallisuuden kehittämistä. Osallisuutta ovat erilaiset koulujen toimintaryhmät, oppilaskuntatoiminta, nuorisovaltuustotoiminta..... Tavoite on toteutunut.

Tarkastuslautakunta toteaa vuoden 2017 arviointikertomuksessaan seuraavat suositukset kasvatusta ja sivistyslautakunnan alaiselle toiminnalle:

Varhaiskasvatus ja esiopetus

- Varhaiskasvatuksessa tulisi tarjota perheille monipuolisempia maksuaikamalleja lapsilähtöisesti. Hoitoaikasopimuksessa sovitun keskimääräisen viikoittaisen tai kuukausittaisen varhaiskasvatusajan tuntimäärän tulisi olla monipuolisempi ja joustavampi, mikä osaltaan helpottaisi lasten hoitoajan lyhentämistä niissä perheissä joissa se on mahdollista.
- Tuusulan kunnallisissa sekä yksityisissä päiväkodeissa on hyvin tilaa, joten perheille tulisi löytää hoitoratkaisut heille sopivimmasta paikasta siten että sisarukset voivat olla samassa päivähoitopaikassa, yksityisen päivähoidon ei tule olla ainoa lähipalveluvaihtoehto.
- Yksityisen päivähoidon kontrollia tulisi lisätä kunnassa siten, että saadaan ajantasaista tilastointia henkilöstön ja lapsimäärän tosiasiallisesta suhteesta. Tämä voitaisiin toteuttaa esimerkiksi pistokäynnein, nimettömin henkilöstökyselyin sekä luomalla henkilöstölle muita nimettömiä ilmoituskanavia.
- Varhaiskasvatukseen osallistuville lapsille ja henkilökunnalle on varattava riittävästi väistötiloja. Kunnalliseen rakennusvalvontaan sekä kilpailutukseen on saatava sisäilmaosaamista verrattain uusien rakennusten ja tulevien päiväkotien sisäilmaongelmien välttämiseksi.
- Tulosalueella on onnistuttu erinomaisesti palkkaamalla pätevää henkilökuntaa ja varmistamalla riittävät henkilöstöresurssit kunnallisiin varhaiskasvatukseen.
- Tieto- ja viestintätekniikan osalta varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tavoitteet ovat toteutuneet, kehityssuunta pysynee yhtä hyvänä jatkossakin, laitekantaa lisätään ja oppimisympäristöjä kehitetään.

Varhaiskasvatustalouden kommentit suosituksiin:

- Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista säädetään varhaiskasvatuksen asiakasmaksulaissa (1503/2016). Laissa varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

säädetään kunnan järjestämässä päiväkotij- ja perhepäivähoidossa perittävistä asiakasmaksuista. Tuusulan kunnan varhaiskasvatuksen asiakasmaksut määritellään lautakunnan (Kaskolk § 23/21.3.2017) päätöksen mukaisesti.

- Varhaiskasvatuksen asiakasmaksut huomioivat huoltajien erilaiset tarpeet käyttää palveluita, sillä asiakasmaksulakiin verrattuna lautakunnan päätös tarjoaa useampia maksuaikamalleja.
- Päätöksen varhaiskasvatuspaikan hakemisesta lapselle tekevät huoltajat. Huoltajat tekevät päätöksen hakevatko lapselle kunnallista tai yksityistä hoitopaikkaa.
- Kunnalla on velvollisuus tarjota hoitopaikka kaikille kunnallista varhaiskasvatuspaikkaa hakeville. Kunnallista hoitopaikkapäätöstä tehtäessä pyritään ottamaan huomioon huoltajien toiveet. Sisaruksille järjestetään hoitopaikat ensisijaisesti samasta hoitopaikasta.
- Yksityisessä varhaiskasvatuksessa huoltajat hakevat hoitopaikkaa suoraan yksityiseltä palveluntuottajalta. Huoltajat sopivat varhaiskasvatuksesta palveluntuottajan kanssa.
- Varhaiskasvatuksen lapsimäärät ovat pienentyneet. Sekä kunnallisissa, että yksityisissä palveluissa on valinnan mahdollisuuksia.
- Yksityistä varhaiskasvatusta valvotaan varhaiskasvatuslain (540/2018) ja asetuksen 753/2018 mukaisesti. Palveluntuottajia tavataan säännöllisesti ja heille annetaan ajantasaista ohjausta. Varhaiskasvatuksen ohjaaja käy vuosittain kaikissa yksiköissä etukäteen sovitusti. Tarvittaviin ja ilmoitettuihin asioihin ja epäkohtiin puututaan valvonnan edellyttämällä tavalla.
- Varhaiskasvatuksen laitekantaa on saatu lisättyä. Tavoitteena saavuttaa tilanne, että jokaisella pienryhmällä on oma laite käytettävissään.

Perusopetus ja lukio

- Tarkastuslautakunta suosittaa, että lasten terveyden ja turvallisuuden vuoksi oppilaita pyritään siirtämään mahdollisimman nopeasti väistötiloihin, mikäli koulussa on terveydelle haitallisia sisäilmaongelmia.
- Tarkastuslautakunta suosittaa, että Tuusulassa käytetään jatkossakin paikallisten oppilaitosten ja opiskelijoiden potentiaalia vastaavissa hankkeissa.
- Tarkastuslautakunta suosittaa, että lukion eri toimipisteiden sisällön yhtenäistämisyrittäykset jatkuvat.
- Maahanmuuton vaikutuksia oppilasmääriin ei ole arvioitu lainkaan, mikä voi johtaa haasteisiin budjetin toteutuksessa sekä hankkeisiin budjetoitujen varojen käyttämisestä normaaliin opetustoimintaan, johon varat pitäisi olla jo perusbudjetissa. Budjetin tulee olla realistinen ja suhteessa todelliseen oppilasmäärään.
- Myös ruotsinkielisen koulun palveluita voisi markkinoida lähikuntiin ja saada näin Tuusulaan uusia oppilaita. Tarkastuslautakunta suosittaa myös kielikylvyn harkintaa markkinointivalttina.

Opetuksen kommentit suosituksiin:

- Sisäilmaongelmien ilmetessä tavoitteena on mahdollisimman pian selvittää oireilun laajuus ja syy sekä tehdä tarvittavat korjaustoimenpiteet tai siirtyä väistötiloihin. Lähtökohtana ovat terveet ja turvalliset oppimisympäristöt lapsille ja aikuisille.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

- Oppilaiden osallisuutta opetuksen hankkeiden toteuttamisessa pyritään lisäämään etenkin lukiokoulutuksen hankkeissa.
- Tuusulan lukion toimipisteiden yhtenäistämistä jatketaan.
- Tuusulassa muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien määrä on n. 3% oppilasmäärästä. Maahanmuuttajien määrää on vuosittain hyvin vaikea arvioida ja määrät ovat vielä kohtalaisen pieniä. Talousarviossa arvioidaan valmistavan opetuksen, S2- sekä oman äidinkielen ja uskonnon opetuksen määrää ja näihin varataan määrärahoja. Jo kunnassa olevat maahanmuuttajat ovat normaalisti mukana koulujen oppilasmäärissä ja tulevat siten arvioiduksi talousarvion laadinnassa.
- Naapurikunnista Kerava, Nurmijärvi, Vantaa ja Hyvinkää järjestävät itse ruotsinkielisen opetuksen. Järvenpään kannalta Tuusulan Klemetskogin koulu on logistiselta sijainniltaan haastavassa paikassa. Sama tilanne on muiden kuntien osalta mahdollisen kuntayhteistyön näkökulmasta.

Ehdotus

Esittelijä: Virpi Lehmusvaara tuulehmuvi

Kasvatus- ja sivistyslautakunta päättää antaa kunnanhallitukselle ja edelleen VALTUUSTOLLE yllä olevan selvityksen tarkastuslautakunnan antamaan vuoden 2017 arviointikertomukseen.

Kasvatus- ja sivistyslautakunta päättää tarkastaa ja hyväksyä pöytäkirjan tämän pykälän osalta välittömästi kokouksessa.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, 27.09.2018, § 57

Valmistelijat / lisätiedot:

Ulla Kinnunen, Risto Kanerva

ulla.kinnunen@tuusula.fi, risto.kanerva@tuusula.fi

kulttuuri- ja museotoimenjohtaja, vapaa-aikapalveluiden päällikkö

Tuusulan kunnanvaltuusto on 7.5.2018 § 42 käsitellyt tarkastuslautakunnan arviointikertomusta vuodelta 2017 ja velvoittanut kunnanhallitusta ryhtymään toimiin esitettyjen huomioiden johdosta ja raportoimaan niistä valtuustolle viimeistään lokakuun 2018 aikana.

Kasvatus- ja sivistystoimen lausunto:

Kasvatus- ja sivistystoimi toteaa lausuntonaan, että tarkastuslautakunta pyysi toimialoilta hyvin pikaisella aikataululla ennen arviointikertomuksen hyväksymisprosessia tarkennuksia ja kysymyksiä oli paljon. Kasvatus- ja sivistystoimiala toivoo, että jatkossa tarkastuslautakunnan jäsenet tulisivat keskustelemaan toimialan johtoryhmään ja voisimme myös lausua arviointikertomuksen luonnoksesta ennen sen julkistamista, jotta välttäisimme virheelliset tiedot.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

Tarkastuslautakunta toteaa vuoden 2017 arviointikertomuksessaan seuraavat suositukset kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan alaiselle toiminnalle:

Nuorisopalvelut

- Tarkastuslautakunta suosittaa yksityiskohtaisemman toimintakertomuksen tekemistä tulostavoitteiden sekä painopistealueiden seuraamista varten.
- Vapaa-ajan palvelut-tavoitteen toteuttamiseksi ja toimintatuntimäärien nostamiseksi tarkastuslautakunta suosittaa Hyrylän keskustaajaman alueelle omaa nuorisotilaa alueen nuorille, kuten on luvattu.

Nuorisopalveluiden kommentit suosituksiin:

Toimintakertomukseen 2018 lisätään enemmän yksityiskohtaisempaa tietoa alueellisen nuorisotyön toiminnasta. Toimialan ja tulosalueen kehittämissuunnitelman yhtenä tavoitteena on tutkia mm. alueellisen nuorisotyön yksiköiden lisäämistä. Tämän lisäksi alueellista nuorisotyötä on lisätty Hyrylän alueella toimintavuosina 2017. Kokemusten mukaan alueellinen ja ei tiloihin sidottu Hyrylän alueen nuorisotyö on onnistunut saamaan toiminnan pariin nuoria, jotka eivät välttämättä hakeutuisi nuorisotaloille. Molemmat toimintamuodot ovat erittäin tärkeitä nuoristyön muotoja ja niiden kehittämistä jatketaan.

Kulttuuripalvelut

- Kirjastojen rooli muuttuu myös Tuusulassa siihen suuntaan, että niistä tulee kuntalaisten omia olohuoneita. Tämä on myös kulttuuripalvelujen oma arvio tulevasta kehityksestä ja tarkastuslautakunta suosittaa samaa kehityssuuntaa. Tapahtumien avulla ihmiset tutustuvat toisiinsa ja yhteisöllisyys kunnassa lisääntyy.
- Tuusulan vetovoimaisuuden lisäämiseksi on tärkeää hyödyntää arvokasta kulttuurihistoriaa ja kehittää edelleen Tuusulanjärven kohteiden saavutettavuutta kaikille kiinnostuneille matkailijoille ja kuntalaisille. Jotta kulttuurikunnan imago vahvistuisi, on myös resurssien oltava kunnossa.

Kulttuuripalveluiden kommentit suosituksiin:

Kirjastot ovat huomioineet toiminnassaan toimimisen kuntalaisten olohuoneina. Hyrylän kirjaston remontissa talvella 2018 uudistettiin sisustusta ja toimintoja asiakkaita osallistaen. Tavoitteena oli kirjastolain edellyttämät monikäyttöiset tilat sekä asiakaspalveluprosessien uudistaminen. Jokelan kirjaston uudistaminen tapahtuu vuonna 2019 ja Kellokosken kirjaston uudistus on vuorossa muutaman vuoden kuluttua. Molempien kirjastojen uudistustöissä otetaan huomioon asiakkaiden muuttuneet käyttötarpeet ja odotukset. Kirjastot ovat kehittäneet tapahtumatoimintaansa mm. lisäämällä yhteistyötä kulttuuripalveluiden kanssa.

Halosenniemen kehittämissuunnitelma on käynnistynyt. Museotoimi tunnistaa tarpeen kehittää sekä museopalveluja että parantaa asiakaspalvelutoimintoja laajentamalla kohteen parkkipaikkaa, päivittämällä lipunmyynti- ja museokauppatiloja sekä kunnostamalla puutarhaa vastaamaan alueen kulttuurihistoriallisille kohteille

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

asetettuja odotuksia. Klaavolan aluetta kehitetään yhdessä Ilmatorjuntamuseon kanssa Suomen Kulttuurirahaston myöntämällä apurahalla. Erkkolan piha-alueella on tehty saavutettavuutta parantavia toimia kesällä 2018.

Vapaa-aikapalvelut

- Palvelutarjonnan markkinointia ja kuntalaisille tiedottamista kannattaa miettiä, jotta palvelujen käyttäjien määrä ei tulevaisuudessa laske.

Vapaa-aikapalveluiden kommentit suosituksiin:

Palveluista tiedottamista ei tehdä koskaan liikaa ja erilaisia uusia tapoja kertoa palveluista kohderyhmille ja suurelle yleisölle otetaan käyttöön mahdollisuuksien mukaan.

Ehdotus

Esittelijä: Virpi Lehmusvaara tuulehmuvi

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta päättää antaa kunnanhallitukselle ja edelleen VALTUUSTOLLE yllä olevan selvityksen tarkastuslautakunnan antamaan vuoden 2017 arviointikertomukseen.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta päättää tarkastaa ja hyväksyä pöytäkirjan tämän asian osalta välittömästi kokouksessa.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Kunnanhallitus, 01.10.2018, § 325

Valmistelijat / lisätiedot:
Harri Lipasti
vt. hallintojohtaja

Tarkastuslautakunta on vuoden 2017 toiminnasta antamassaan arviointikertomuksessaan todennut, että odottaa vastauksia ensisijaisesti arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten toteuttamiseen. Tarkastuslautakunta myös rohkaisee toimialoja antamaan palautetta ja kehitysehdotuksia arviointikertomuksesta ja tarkastuslautakunnan toiminnasta.

Poliittinen päätöksentekoprosessi

Tarkastuslautakunnan suositukset:

- Poliittisen johtajuuden taso 1 ja siellä käsiteltävät asiat tehdään läpinäkyviksi.
- Poliittisen johtoryhmän kokouksista laaditaan pöytäkirjat ja ne asetetaan näkyville.
- Hallintosäntö päivitetään ja sinne kuvataan poliittisen johtoryhmän ja valtuustoasioiden valmistelutoimikunnan toiminta.
- Valtuustoryhmien välinen neuvotteluprosessi ja käytännöt kuvataan hallintosäntöön.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

- Valtuustoryhmien välisestä neuvotteluista laaditaan pöytäkirja ja pöytäkirjat asetetaan näkyville.
- Valtuustoasioiden valmistelutoimikunnan tarkoitus ja toiminta määritellään uudelleen.
- Valtuustoasioiden valmistelutoimikunnan jäsenille valitaan henkilökohtaiset varajäsenet.

Vastaus:

Tarkastuslautakunta on arviointikertomuksessa käsitellyt poliittista päätöksentekojärjestelmää keskittyen ainoastaan arvioimaan valtuustoasiain valmistelutoimikuntaan liittyvää aihepiiriä.

Johtopäätöksissä on aivan oikein todettu, ettei poliittisen johtajuuden päätösprosessista ole valtuuston päätöstä. Poliittinen johtaminen perustuu hallintosäännön toimivaltuuksiin ja hallintosäännössä määriteltyjen toimielinten päätöksentekoon.

Poliittisten ryhmien väliset neuvottelut ja keskenään tekemät sopimukset ohjaavat kunnan toimintaa edustuksellisen toiminnan kautta, eivätkä näin ole suoraan kunnan toimintaa.

Tarkastuslautakunnan suosituksiin vastataan seuraavasti:

Hallintosäännössä kuvataan pääsääntöisesti päätöksentekuelimet ja lakisääteisyteen perustuvat vaikuttamistoimielimet. Tuusulassa on lisäksi kirjattu osallisuuteen liittyvät kehittämisyhteistyöt.

Poliittisen toiminnan kuvaukset eivät kuulu hallintosääntöön kirjattaviin asioihin. Näitä poliittiseen toimintaan kuuluvia ovat esimerkiksi poliittinen johtoryhmä, valtuustoasiain valmistelutoimikunta ja valtuustoryhmien väliset neuvottelut.

Kuntastrategian toteutuminen valtuustokaudella

Tarkastuslautakunnan suositukset:

- Strategiaprosessissa johtavien virkamiesten sekä poliittisen johdon tulee tarkentaa prosessia merkittäviin tavoitteisiin. Panoksen kohdistaminen sellaisiin tavoitteisiin, joilla on merkitystä myös muihin prosessin aikana muodostuneiden tavoitteen toteutumisessa, muodostaa selkeämmän viitekehyksen toteutukselle, että niiden seurannalle.
- Strategisille päämäärille luodaan sellaiset mittarit, joilla niiden toteutumista voidaan arvioida ja todeta mikä toteutuu ja mikä ei.
- Mikäli halutaan toteuttaa kehityshankkeet usean vuoden aikana, on hyvä, että se näkyisi jo tavoitteissa ja niiden toteuttamisen seuraamisessa.
- Organisaatiostrategian osalta virkamies- ja luottamusmiesjohto asettaa organisaatiolle ja toiminnalle sellaiset tavoitteet, että niiden toteutumista voi mitata ja todentaa onnistuminen tai edistyminen.
- Moni tavoitteista on usean valtuustokauden mittainen, joten niiden sitovuutta ja toteutusta tulee pohtia erityisesti.

Vastaus:

Tarkastuslautakunta on arviointikertomuksessaan arvioinut kuntastrategian toteutumista valtuustokaudella 2013-2017. Valtuustokauden 2013-2017 strategia laadittiin kevään 2013 aikana ja sitä toteutettiin koko valtuustokauden. Strategiassa oli

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

kuusi kuntastrategian päämäärää ja kolme organisaatiostrategian päämäärää. Kunnalle oli määritetty neljä strategista mittaria, joilla pyrittiin todentamaan kunnan päämäärien saavuttamista. Tuusula uudistaa kuntastrategiansa valtuustokausittain ja tarkastuslautakunnan valtuustokauden 2013-2017 strategian arvioinnissa onkin nostettu esiin asioita, joihin kunnan uudistuneessa kuntastrategiassa pyritään vastaamaan.

Tarkastuslautakunnan arvioinnissa esiin nostettuja johtopäätöksiä ja suosituksia:

- Toteutusohjelmilla on ollut eroa vaatimustasolla
- Toimenpiteiden ja toteutusohjelman vastuutahoa ei ole määritetty
- Strategiassa tulee panokset kohdistaa sellaisiin tavoitteisiin, joilla on merkitystä myös muihin prosessin aikana muodostuneiden tavoitteiden toteutumisessa, muodostaa selkeämmän viitekehyksen toteutukselle, että niiden seurannalle
- Strategisille päämäärille asetetut tavoitteet eivät kaikilta osin mittaa asetettujen päämäärien onnistumista tai onnistumisen tasoa
- Strategisille tavoitteille tulee luoda sellaiset mittarit, joilla niiden toteutumista voidaan arvioida ja todeta mikä toteutuu ja mikä ei
- Mikäli halutaan toteuttaa kehityshankkeet usean vuoden aikana, on hyvä, että se näkyisi jo tavoitteissa ja niiden toteuttamisen seuraamisessa
- Tavoitteet tulee asettaa siten, että niiden toteutumista voi mitata ja todentaa onnistuminen tai edistyminen
- Moni tavoitteista on usean valtuustokauden mittainen, joten niiden sitovuutta ja toteutusta tulee pohtia erityisesti.

Tuusula on uudistanut kuntastrategiansa vuosina 2017-2018 osallistuvassa prosessissa ja laatinut strategian valtuustokaudelle 2018-2021. Uudessa kuntastrategiassa on kolme päämäärää: sujuvuus, hyvinvointi ja vireys. Kolmea päämäärää toteuttaa 32 valtuustokauden tavoitetta, jota toteuttamaan asetetaan vuositavoitteita ja toimenpiteitä. Kaikille valtuustokauden tavoitteille on asetettu indikaattoreita ja niistä osa on nostettu päämäärien saavuttamista mittaaviksi strategisiksi indikaattoreiksi. Valtuustokauden tavoitteet on myös priorisoitu kehittämisen tiekartalle merkittävyyden ja toteutuksen painottumisen näkökulmista. Tavoitteille on myös määritetty vastuutaho sekä tavoitteen saavuttamista uhkaavat riskit.

Uuden strategian tavoitteiksi valitaan keskeisimmät kehittämiskohteet. Valtuustokauden kestoiset tai sitä pidemmät, strategiaprosessissa ja pormestariohjelmassa esiin nousseet, keskeiset kehittämiskohteet on strategiassa nostettu valtuustokauden tavoitteiksi. Valtuustokauden tavoitteet pyritään saavuttamaan valtuustokauden aikana ja niitä toteuttamaan asetetaan vuositavoitteita ja toimenpiteitä. Vuositavoitteilla ja -toimenpiteillä kuvataan vuoden aikana otettavia askelia strategiatavoitteiden saavuttamiseksi. Tavoitteita asetettaessa arvioidaan niiden vaikuttavuutta, hyötyjä ja resursseja, jotka tavoitteen toteuttaminen sitoo. Mitä asioita kuntalaiset arvostavat ja kokevat hyödyllisiksi? Mitä kunta pystyy toteuttamaan helposti ja pienillä kustannuksilla? Mielekkäintä on tavoitella ja toteuttaa kehittämiskohteita, jotka ovat kuntalaisille keskeisiä ja kunnalle helppoja toteuttaa. Toisaalta on myös tärkeää edistää kehittämiskohteita, jotka ovat kuntalaiselle merkittäviä, mutta kunnalle syystä tai toisesta (hinta, resursointi, pitkäkestoisuus jne.) hankalia toteuttaa. Tavoitteet, toimenpiteet ja toteutusohjelmat voivat tästä syystä muodostua hyvin erityyppisiksi.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

Tavoitteiden määrittelyssä hyödynnetään SMART-periaatetta. Tavoitteiden tulee olla mahdollisimman selkeitä, yhdessä sovittuja, riittävän yksityiskohtaisia ja eriteltyjä niin, että kaikki ymmärtäisivät ne samalla tavalla.

SMART-tavoite on:

S – selkeästi määritelty

M – mitattavissa

A – aikaan sidottu

R – realistinen

T – tavoittelemisen arvoinen

Vuositavoitteet ja toimenpiteet määritellään aina keväisin käynnistyvässä vuorovaikutteisessa prosessissa, jossa keskusteluja käydään niin yhdessä kuin erikseen kunnanhallituksen, lautakuntien, poliittisen johtoryhmän, kunnan johtoryhmän, toimialojen johtoryhmien, tulosalueiden johtoryhmien, yksiköiden kuin yksittäisten henkilöidenkin kanssa.

Asukastyytyväisyys

Tarkastuslautakunnan suositukset.

- Asukastyytyväisyys on tärkeä mittari kunnan toiminnalle, joten mittaaminen tulee olla tarkoituksenmukaista ja luotettavaa. Tarkastuslautakunta ehdottaa, että Tuusula kehittää asukastyytyväisyyden mittaamiseen oman tavan.
- Mittarina voisi toimia esimerkiksi negatiivisen asiakaspalautteen määrä.

Vastaus:

Kunta on toteuttanut asukastyytyväisyystutkimukset valtuustokausittain FCG Oy:n hallinnoimalla Kunta- ja kaupunkipalvelututkimuksella. Selvitämme vaihtoehtoisten tutkimustapojen toteuttamista.

Henkilöstön hyvinvointi

Tarkastuslautakunnan suositukset:

- Ennen koulutusta muodostetun arvion lähtötilanteesta tulee toimia vertailuna, kun koulutuksen tuloksellisuutta aikanaan tarkastellaan.
- Johtamisen, esimiestyön ja työyhteisöjen tuloksellisuuden arvioimiseen on hyvä luoda mittareita.
- Mittareina voi olla esim. asiakaspalautteiden määrä ja niiden sisällön kehittyminen, kuinka työmenetelmiä ja -tapoja kehitetään, kuinka innovoidaan ja kuinka työyksikön ilmapiiri kehittyy.

Vastaus:

Työhyvinvointikysely ottaa monipuolisesti kantaa, esimerkiksi esimiestyöhön, ja siten voidaan hyödyntää pohjatietona.

Erilaisia mittareita löytyy paljon ja yksittäisiä asioita mitataan paljon. Kokonaisvaltaista mittaria, jolla voidaan mitata asioiden yhtäläisyyksiä ja suhteita ei ole edes valtakunnan tasolla henkilöstöasioihin liittyen. Tosin tämän puute tunnistetaan. Tuusulassa mitataan kattavasti hyödyntäen kaikkia yleisiä henkilöstöasioita tarkastelevia mittareita.

Toimialat keräävät paljon erilaisiatietoa, kuten asiakaspalautteita. Indikaattoreiden kokonaisvaltainen tarkastelu voi tuoda vertailtavuutta näihin asioihin.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

Työmenetelmien- ja tapojen kehittämisen mittaaminen on haastavaa, erityisesti kuntasektorilla. Tämä työmenetelmien- ja tapojen kehittäminen on ensi vuoden yksi tärkeimmistä panostuksista kunnan organisaatiossa.

Henkilöstön määrän kehitys

Tarkastuslautakunnan suositukset:

- Henkilöstön keski-ikä ollessa lähempänä viittäkymmentä vuotta, varmistetaan jatkossa riittävät ja ammattitaitoiset resurssit kunnalle.
- Henkilöstökertomuksessa mainitaankin, että rekrytoinneissa on erittäin tärkeää niin sanotun "hiljaisen tiedon" välittäminen uusille työntekijöille. Tämä vaatii päällekkäisiä työsuhteita työntekijöiden jäädessä eläkkeelle.
- Työssä jaksamista ja tehokkuutta edesauttaa myös etätyömahdollisuus, jonka määrää voisi entisestään lisätä niillä aloilla, joilla sen toteuttaminen on mahdollista.

Vastaus:

Kunnan henkilöstön hyvinvointiin tulee panostaa, jotta kaikenikäiset jaksavat työssään.

Kunnassa tulisikin pohtia, voidaanko eläköityvän henkilön tilalle palkata jo hyvissä ajoin ennen henkilön eläkkeelle jäämistä uusi työntekijä, tiedonsiirron takaamiseksi, vaikka se hieman lisäisi henkilöstökuluja ja hetkellisesti henkilöstön määrää. Tämä maksaisi pidemmän päälle itsensä takaisin, uusien työntekijöiden nopeampana perehdyttämisenä ja esimerkiksi virheiden määrän vähenemisenä työsuhteiden alussa.

Kunnassa etätöiden määrä on suosituksena max. 4 pvää/ kk. Etätyömalli onkin jo jalkautunut kunnan toimintatavaksi ja etätöiden lisäämisen mahdollisuus on mahdollista. Etätöiden määrää vielä lisätessä, on tärkeää varmistaa yhteys säännöllisillä kokouksilla muuhun työyhteisöön. Varsinkin sisäilmaongelmien takia, on hyvä mahdollistaa esimiehille myös etätöiden lisäämisen mahdollisuus, jotta työntekijän altistuminen sisäilmaongelmalle voidaan vähentää.

Tarkastuslautakunnan suositukset:

- Kunnan on tärkeää valita jokin pidempiaikaiseen seurantaan sopiva väline, jolla se voi arvioida johtamisen kehittämisen vaikutuksia.
- Työterveyslaitoksen Kunta10-tutkimus on Suomen laajin kunta-alan valtakunnallinen seurantatutkimus. Työntekijöiden työtä ja hyvinvointia seurataan kahden vuoden välein tehtävillä kyselyillä, joihin osallistuu noin 90 000 vakinaista työntekijää ja pitkäaikaista sijaista. Johtamiseen on kiinnitetty kunnissa yhä suurempaa huomiota. Esimiehiä on koulutettu ja tämä näkyy tuloksissa, todetaan Työterveyslaitoksesta. Johtamisen oikeudenmukaisuus on parantunut 2010-luvulla. Tämä on tärkeää, koska tutkimusten mukaan oikeudenmukaiseksi koettu johtaminen on yhteydessä muun muassa vähäisempiin sairauspoissaoloihin.

Vastaus:

Kunnassa on toteutettu työhyvinvointi/henkilöstökysely kahden vuoden välein. Kunta10-tutkimus on erityisesti suurien kaupunkien käyttämä työhyvinvointia seuraava väline. Se onkin siksi koettu hyvin kankeaksi välineeksi. Sen räätälöitävyys on ollut vähäistä. Kunnassa on panostettu kyselyyn, joka on ollut Kuuma-kuntien käytössä ja siten on voitu hyödyntää saman kokoisten kuntien tuloksia vertailussa.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

Myöskin räätälöitävyys on ollut tämän kyselyn vahvuus. Kunnassa toteutetaan työhyvinvointikysely kahden vuoden välein. Pohdinnassa on ollut kevyemmän kyselyn käyttöönotto, jotta tarvittaessa esimies voi teettää kevyen kyselyn ongelmien esiintyessä työyhteisössä. Kunnan raportointityökaluun Kuntariin voidaan helposti ottaa käyttöön sosiaalisen pääoman mittari, joka on nopea ja kevyt työväline. Monissa kunnissa/ kaupungeissa on ns. fiilis-mittari. Tuusulassa Ruokapalvelut-yksikkö on käyttänyt vastaavaa menetelmää. Tämä toimii erittäin hyvin työyhteisöissä, joissa lähtökohtaisesti ilmapiiri on hyvä. Mutta työyhteisöissä joissa on haasteita, tämä ruokkii huonoa ilmapiiriä entisestään. Johtaminen ja erityisesti oikeudenmukainen johtaminen on ehdottomasti tärkeä osa-alue ja siksi Tuusulan kunnassa onkin panostettu koko esimieskunnan kattavaan johtamisvalmennukseen. Tämä tulee olla toki jatkuvaa kehittämistä.

Ehdotus

Esittelijä: Harri Lipasti, vt. hallintojohtaja

Kunnanhallitus päättää

- antaa valtuustolle tiedoksi selostusosassa annetut vastaukset v. 2017 arviointikertomukseen
- ehdottaa valtuustolle, että

VALTUUSTO päättää

- merkitä tiedoksi v. 2017 arviointikertomukseen annetut vastaukset.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Valtuusto, 08.10.2018, § 104

Valmistelijat / lisätiedot:

Harri Lipasti
vt. hallintojohtaja

Ehdotus

Valtuusto päättää

- merkitä tiedoksi v. 2017 arviointikertomukseen annetut vastaukset.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Tarkastuslautakunta, 03.12.2018, § 173

Kunnanhallitus ja lautakunnat ovat omalta osaltaan antaneet vastineensa vuoden 2017 arviointikertomukseen. Kokouksessa keskustellaan vuoden 2017 arviointikertomukseen saaduista vastineista.

Ehdotus

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

Tarkastuslautakunta päättää

- merkitä vastineet tiedoksi keskustelun jälkeen.

Päätös

Tarkastuslautakunta päätti

- merkitä vastineet tiedoksi.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

§ 174

Muut asiat

Keskusteltiin kuuma-kuntien tarkastuslautakuntien yhteisestä koulutuksesta 28.2 kello 17:00.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

---

§ 175

LISÄPYKÄLÄ: Pöytäkirjan tarkastus

Ehdotus

Tarkastuslautakunta päättää

- tarkastaa ja hyväksyä edellisen kokouksen 19.11.2018 pöytäkirjan.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Tuusula asianhallintajärjestelmässä

Muutoksenhakukielto

§170, §172, §173, §174, §175

Muutoksenhakukielto

Päätöksestä ei saa tehdä kuntalain 136 §:n mukaan oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa.